

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	525
Land:	Irak
Kilde:	Migrationsverket.
Titel:	Landprofil – Irak
Udgivet:	11. oktober 2010
Optaget på baggrundsmaterialet:	29. november 2010

Landprofil - Irak

11 oktober 2010

Innehållsförteckning

1. Situationen i landet	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.1.1. Befolkningssammansättningen	5
1.1.2 Den politiska bakgrunden	6
1.1.3 Politiska och andra aktörer	8
1.1.4 Aktuellt politiskt läge	10
1.1.5 Säkerhetsläget	11
1.1.6 Flyktingsituationen	16
1.1.7 Särskilda problemområden	17
1.2 Rättsvårdande myndigheter	19
1.2.1 Bakgrund.....	19
1.2.2 Armén	20
1.2.3 Polisen	22
1.2.4 Domstolarna	24
1.3 Situationen för några utsatta grupper	24
1.3.1 Bakgrund.....	24
1.3.2 Kristna	25
1.3.3 Mandéer /Sabier.....	29
1.3.4 Yezidier	30
1.3.5 Shabaker	31
1.3.6 Kakaier (Ahl e-Haqq)	33
1.3.7 Bahaier.....	34
1.3.8 Palestinier.....	34
1.3.9 Feylikurder – etnisk minoritet inom den shiitiska majoriteten.....	36
1.3.10 Konvertiter.....	37
1.3.11 Hbt-personer	38
1.3.12 Kvinnor	39
2. Medborgarskap	40
3. Identitetshandlingar m.m.	40
3.1 Inledning.....	40
3.2 Identitetshandlingar.....	40
3.2.1 Pass	40
3.2.2 ID-kort	41
3.2.3 Medborgarskapsbevis	42
3.2.4 Födelse- och dödsattester	43
3.2.5 Äktenskaps- och skilsmäsointyg.....	43
3.2.6 Militärböcker.....	44
3.2.7 Polislegitimation	45
3.3 Folkbokföring.....	45
4. Prövning av asylansökningar.....	46
4.1 Allmänt om prövning mot Irak	46
4.2 Inre väpnad konflikt/svåra motsättningar	46
4.3 Åberopat skäl 1 (text)	46
4.3.1. Praxis och annan vägledning.....	46
4.3.2. Bedömning	46

5. Familjerätt och närliggande förhållanden	46
5.1 Äktenskap	46
5.2 Äktenskapsskillnad	48
5.3 Barn	49
5.4 Försörjning och underhåll	49
6. Prövning av medborgarskapsärenden	50
6.1 Allmänt om prövning av medborgarskapsärenden	50
6.2 Bedömning	50
7. Återvändande	51
7.1 Återtagandeavtal	51
7.2 Resehandlingar	51
7.2.1 Viktiga handlingar vid återvändande	52
7.2.2 Statslösa som skall återvända till Irak	52
7.3 Återetableringsstöd	52
7.4 Reintegreringsprojekt Irak	53
8. Källförteckning	54
8.1 Muntliga källor	54
8.2 Skriftliga källor	54
9. Bilagor	62

Om detta dokument

Denna landprofil har tagits fram av Migrationsverket för att fungera som ett stöd vid handläggning av ärenden enligt utlänningslagen och medborgarskapslagstiftningen. Presentationen gör inte anspråk på att vara fullständig. Ansökningar ska alltid prövas individuellt och det bör betonas att det inte är givet att svar går att finna i landprofilen.

1. Situationen i landet

1.1 Bakgrund

Landguiden Irak, Utrikespolitiska institutet, ligger delvis till grund för avsnitt 1.1.1 - 1.1.5 i detta kapitel. www.landguiden.se.

1.1.1. Befolkningssammansättningen

Drygt tre fjärdedelar av Iraks befolkning om ca. 31 miljoner invånare är araber. Den största minoriteten är kurderna, som utgör en knapp femtedel av befolkningen. Araberna är antingen shia- eller sunnimuslimer. Arabiska shiamuslimer motsvarar ungefär 60 procent av befolkningen och de arabiska sunnimuslimerna kan uppgå till 16 procent. De flesta kurder och mer än hälften av turkmenerna är också sunnimuslimer, liksom majoriteten av de ca. 10 – 15000 statslösa palestinierna i landet. Turkmenerna, troligen 750 000, är en av de många mindre (under en miljon) inhemska minoriteterna. Andra är kristna, mandeér, yezidier, shabaker, kakaier, kawliyah (romer), feylikurder och bahaier samt ett begränsat antal judar.¹

Irak är indelat i 18 provinser, vilka i sin tur är indelade i distrikt, kommuner och byar. Shiamuslimerna är framför allt bosatta i de södra provinserna och upp till mindre områden norr om Bagdad. I tio av Iraks provinser är shiamuslimerna i majoritet. Huvudstaden har blivit alltmer segregerad efter 2003. Från att ha varit dominerad av sunnimuslimer har den i dag en shiitisk majoritet. Den främsta orsaken till denna förändring är att shiamuslimsk milis har drivit bort sunniaraber från områden som tidigare varit bebodda av både sunni- och shiamuslimer. De flesta sunnimuslimer lever i de centrala och västra delarna av Irak samt i storstäder som Bagdad och Mosul. Kurderna bor framför allt i tre provinser i de nordöstra bergstrakterna, som utgör den självstyrande regionen Kurdistan (Arbil, Dahuk och Sulaymaniyya - KRI). Många kurder lever också i angränsande provinser mot söder och väster, där stora folkomflyttningar ägt rum (Kirkuk, Nineva och Diyala). I norr och nordost lever också turkmenerna, ett turkiskt folk. Både kurder och turkmener anser att staden Kirkuk i provinsen Kirkuk (f.d. Ta'mim) är deras historiska huvudstad.

De kristna som fortfarande finns kvar i Irak återfinns framför allt i Bagdad och i områden på Ninevaslätten. Enligt en uppskattning uppgår i dag den kristna befolkningen i Irak till omkring 500 000 personer.² I Ninevaprovin sen lever också flertalet yezidier och shabaker.

¹ Minority Rights Group International (MRGI), Still Targeted: Continued Persecution of Iraq's Minorities, juni 2010, (Lifosdok 23092)

² Ibid. Alla siffror måste tas med försiktighet. Enligt Brookings Institution: Minorities, displacement and Iraq's future, december 2008, fanns det mellan 600 000 och 800 000

1.1.2 Den politiska bakgrunden

Den sunniarabiska delen av befolkningen, som oavbrutet hade haft den politiska makten i Irak sedan landet bildades på 1920-talet, förlorade regeringsmakten efter Saddam Husseins fall. Sunniaraber, främst de från Saddam Husseins hemprovins, Salahedin, utgjorde den inre kärnan av Baathpartiet och partiet i sin tur utgjorde Saddam Husseins maktbas. Armén, den militära underrättelsetjänsten al-istikhbarat, Baathpartiets egen underrättelsetjänst mukhabarat, det republikanska gardet och det speciella republikanska gardet och några andra beväpnade förband och organisationer utgjorde basen för Saddam Husseins styre. Det var i regel bara sunniarabiska baathister från Salahedin som hade höga positioner inom de institutioner, organisationer och beväpnade förband som bar upp regimen.³ Saddam Hussein lyckades behålla sin maktposition genom allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna och ren terror. Över två miljoner irakier beräknas ha flytt utomlands under Saddam Husseins styre.

I mars 2003 invaderade en av USA ledd koalition Irak. I början av april samma år stod det klart att Saddam Husseins regim inte längre hade kontroll över landet. Efter invasionen styrde en tillfällig amerikansk administration, från den 6 maj ledd av diplomaten Paul Bremer, fram till slutet av juni 2004. Landet styrdes därefter av olika övergångsregeringar innan den första permanenta regeringen tillträdde i maj 2006.

Den amerikanska administrationen ville "av-baathifiera" den irakiska statsapparaten. I detta syfte fattade Paul Bremer i maj 2003 beslutet att upplösa Saddamregimens poliskår och armé. Baathpartiet förbjöds och tusentals av baathpartiets medlemmar avskedades från offentliga tjänster. Beslutet har ansetts vara en bidragande orsak till det väpnade motstånd som sedan tog form mot den irakiska statsmakten och den amerikanska närvaron i landet.

Det väpnade motståndet, sabotageaktioner och den ökande kriminaliteten ledde till att tusentals irakier fängslades åren efter USA:s invasion. Flera rättsövergrepp avslöjades, utförda både av Iraks övergångsregeringar och av USA-koalitionen. Det mest uppmärksammade fallet, som fick många irakier att vända sig mot USA:s närvaro i landet, ägde rum i Abu Ghraib-fängelset utanför Bagdad. I april 2004 publicerades fotografier som tagits i fängelset av förnedrande övergrepp mot fångar.

Tidigt efter invasionen kunde olika politiska läger urskiljas i Irak, i stort uppdelade efter sekteristiska skiljelinjer. I norr talade kurderna om invas-

kristna kvar i Irak av kanske 1 – 1,4 miljoner 2003. Siffrorna varierar mest för turkmenerna, alltifrån 500 000 till 2 miljoner – den senare siffran från turkmensk källa.

³ Middle East Review of International Affairs, Iraq's Security and Intelligence network: A Guide and Analysis, Volume 6, No. 3, September 2002

ionen som befrielsen, i centrala Irak betraktade sunniaraberna den som en ockupation, även efter det formella överlämnandet till en irakisk regering. Bland shiiterna fanns representanter för båda dessa synsätt.

I oktober 2005 antogs en ny konstitution och i december hölls parlamentsval. Över 300 politiska partier, grupper och enskilda deltog i parlamentsvalet 2005, och de flesta ingick i någon av de 19 allianser eller koalitioner som hade bildats. Det totala valdeltagandet blev högt, 80 procent. I valet vann den shiamuslimska Förenade irakiska alliansen, United Iraqi Alliance (UIA) med den kurdiska alliansen, Koalition för Kurdistan, som tvåa. De två ledande sunniallianserna kom trea. Den regering som tillträdde i maj 2006 var ett resultat av långvariga diskussioner och stor oenighet efter valet i december 2005. Som kompromisskandidat utsågs Nouri al-Maliki från Da`wah-partiet till premiärminister (tillhörande UIA). Han ansågs av sina rivaler som tillräckligt oförarglig och svag, men har med tiden visat både militär och politisk handlingskraft. I provinsvalen den 31 januari 2009 uppnådde en av Maliki stödd koalition, Dawlat al-Qanum ("Rättsstaten"), framgångar i nio av de tio shiamuslimska provinserna, bl. a. i Basra och Bagdad. Utgången i detta val har betecknats som inledningen till ett nytt kapitel i den irakiska politiska processen, där sektarism och religiös tillhörighet minskat i betydelse.

Den nationella lagstiftande makten i Irak består av representanternas råd (underhuset eller parlamentet) och unionens råd (överhuset). Parlamentet godkänner utnämningar till de högsta juridiska och militära ämbetena. Det kan avsätta presidenten liksom regeringen genom förtroendeomröstning. Presidenten har främst ceremoniella funktioner och väljs av parlamentet på fyra år.

Efter att regeringen tillträtt i maj 2006 visade det sig att de politiska framstegen blev få. De politiska motsättningarna, med avhopp både inom sunni- och shialägret, stundtals närmast förlamade regeringen tills dödläget bröts i januari 2008 då parlamentet antog "Accountability and Justice Law", vilken ersatte Paul Bremers dekret om av-baathifiering. En amnesti för många av de misstänkta motståndsmännen, de flesta sunniaraber, godkändes också liksom budgeten. När parlamentet beslutade om amnestin satt omkring 26 000 fångar i irakiska fängelser och cirka 24 000 fångar i USA-militärens fängelser. Amnestilagen ändrades i maj 2008 så att färre skulle kunna få amnesti. I juni samma år hade omkring 20 000 fångar frisläppts p. g. a amnestin. 75 000 åtal lades också ned⁴. Under sommaren kunde regeringen ombildas. Shiamuslimer från UIA ersatte ministrar från Muqtada al-Sadr block och sunniarabiska ministrar ingick i regeringen igen.

⁴ JURIST Legal News & Research University of Pittsburgh, Iraq PM to further restrict amnesty law, 2009-05-24. <http://jurist.law.pitt.edu/paperchase/2009/05/iraq-pm-to-further-restrict-amnesty-law.php>

Motsättningarna mellan olika grupper har fortsatt att prägla det politiska livet i Irak. Motsättningarna har emellertid delvis ändrat karaktär; från att ha haft en sekteristisk prägel till att bli mer individualiserade, om än det är för tidigt att räkna bort sekterismen. Svåra hinder återstår fortfarande på vägen mot politisk försoning, varav det svåraste kanske är Kirkuks status. Staden, som har en blandad befolkningssammansättning, omfattas inte av det kurdiska självstyret.⁵

Kurderna är starka förespråkare för federalism och har fått på pränt i den nya konstitutionen, som antogs i en folkomröstning i oktober 2005, godkännande av de tre kurdstyrda provinserna Arbil, Dahuk och Sulaymaniyya som en region med vittgående självbestämmande, Kurdistan Region in Iraq (KRI). I samband med den amerikanska invasionen erövrade kurdiska styrkor (peshmerga) en del gränsnära områden och etablerade viss kontroll över bl. a. Kirkuk och Khanaqin i Diyala-provinsen. Man kallade dessa områden "newly liberated areas", vilka nu går under beteckningen "Disputed Internal Borders" (DIB). Stora oljefyndigheter finns i dessa områden. De politiska motsättningarna om vem som ska ha makten över särskilt Kirkuk har på senare tid förvärrats. Utan någon kompromiss kan de leda till strider. Läget är spänt mellan peshmergan och den irakiska armén i dessa områden⁶.

Centralmakten ska upprätthålla Iraks enhet och har ensamt ansvar för försvaret och utrikespolitiken, samt internationella avtal om ekonomi och handel. Intäkterna från olja och gas från befintliga anläggningar ska tillfalla den federala budgeten och fördelas rättvist över landet. Ett problem är att de dominerande politiska krafterna inte har någon gemensam nationell vision för landet och att makthavarna saknar vilja eller förmåga att rättvist allokera resurser till olika delar av landet. Historiens skuggor vilar tungt över den politiska processen.

1.1.3 Politiska och andra aktörer

Den shiamuslimska koalitionen som vann parlamentsvalet 2005 - UIA - dominerades av två stora partier. Det ena partiet var Da`wah. Ledare för den största grenen inom detta parti är premiärminister Nouri al-Maliki. Det andra stora partiet i UIA var Islamska högsta rådet i Irak (Islamic Supreme Council of Iraq, ISCI, tidigare Supreme Council for Islamic Revolution in Iraq, SCIRI). Under Saddams Husseins tid vid makten levde medlemmar av SCIRI i Iran och byggde därifrån upp en stor milisstyrka, Badr-brigaderna, som i dag kan beskrivas som ISCI:s milis. Denna bildade inför valet 2005 i Irak en egen politisk grupp, Badr-organisationen. ISCI har varit det parti

⁵Rapport från utredningsresa till Bagdad, Migrationsverket, 2009-01-13, (Lifosdok 20062)

⁶ Reuters, Iraq troops, Kurd fighters clash in volatile north, 2010-07-05,
<http://www.alertnet.org/thenews/newsdesk/LDE66416H.htm>

som stått närmast ledningen i Iran. ISCI:s ledare mördades efter återkomsten till Irak 2003 och efterträddes av sin bror, Adul Aziz al-Hakim. När han avled (i lungcancer) i augusti 2009 efterträddes han av sonen Ammar al-Hakim

Nouri al-Maliki bildade inför provinsvalen den sista januari 2009 en allians, Dawlat al-Qanum, ("Rättsstaten"), vars framtoning var mer nationalistisk och sekulär än sekteristisk / religiös.

En religiös ledare med starkt stöd bland fattiga shiaaraber är Muqtada al-Sadr, som med sina anhängare byggt upp milisstyrkan Mahdi-armén. Muqtada al-Sadr har inte själv engagerat sig aktivt i politiken, men hans anhängare bildade 2005 partiet Al-Sadrs block (Sadristerna), som fram till hösten 2007 ingick i UIA.

I augusti 2009 meddelade ISCI att partiet bildat en ny koalition, Iraks nationella allians (INA), inför parlamentsvalet i januari 2010. Da`wah ingår inte i denna koalition, men väl sadristerna samt en del oberoende kandidater.

De två ledande kurdiska politiska partierna är Kurdistanens demokratiska parti (KDP) och Kurdistanens patriotiska union (PUK). Det konservativa KDP leds av Massoud Barzani och det mer vänsterinriktade PUK av Jalal Talabani. Den senare är också Iraks president. KDP och PUK har tidigare haft var sin milis som stridit mot varandra. I dag är miliserna samlade i en gemensam regional säkerhetsstyrka som ansvarar för säkerheten i KRI. KDP och PUK samarbetar och fick tillsammans fortsatt majoritet i regionparlamentet efter de lokala valen i juli 2009 trots att uppstickarpartiet "Goran" gjorde bra ifrån sig och tog 25 av regionparlamentets 111 platser. Goran (ändring på kurdiska) bildades av PUK:s förre andreman och antas ha fått många röster på PUK:s bekostnad. Gorans deltagande också i det nationella valet, vilket efter visst uppskjutande ägde rum den 7 mars 2010, har gjort den Kurdiska Alliansen (KDP + PUK) något svagare. I maj 2010 bildade vinnande kurdiska partierna en större allians, i vilken också Goran, Kurdistan Islamic Union (KIU) och Kurdistan Islamic Group (KIG) ingår. Sammanhållningen verkar dock bräcklig.⁷

De sunniarabiska partier som deltog i decembervalet 2005 samlades främst i två allianser, varav den ena är mer sekulär och nationalistisk. "The Iraqi Accord Front" eller Tawafuq betonar den sunniarabiska tillhörigheten. Irakiska Islamska Partiet (IPP), då lett av nuvarande vicepresident - och i valet 2010 ledare för Förnyelselistan, ingående i "Iraqi National Movement" / Al-Iraqiyya (INM) Tareq al-Hashemi, var det dominerande partiet inom fron-

⁷ Musings On Iraq, Kurdish Coalition Put On Hold Due To Internal Divisions, 2010-05-31 http://musingsoniraq.blogspot.com/2010_05_01_archive.html

ten. Iraqi National Accord (INA) stod för den sekulära och nationalistiska alliansen. Partiledare var Iyad Allawi, som ledde INM till seger i valet 2010. Allawi är shiit, och även om de tongivande och merparten är sunni så ingår även andra shiiter och partier som representerar yezidier, turkmener och andra minoriteter i rörelsen.

Minoritetsrepresentanter förekommer också i andra allianser och det finns flera mindre partier, som företräder minoriteter. Enligt den nya vallagen är fem platser i parlamentet reserverade för kristna företrädare och en plats vardera för yezidier, mandéer och shabaker.

De stam- och klanledare, som bekämpade AQI 2006 -07, har inte bildat en egen enhetlig allians utan valt att gå med i olika etablerade block.⁸

1.1.4 Aktuellt politiskt läge

Parlamentsvalet den 7 mars 2010, till skillnad från valet 2005, bojkottades inte av sunniaraberna. Det nya parlamentet ska få 325 ledamöter istället för 275. INM vann med knapp marginal över Maliki's utökade koalition, Rättsstatens allians. INA kom trea och sadristerna blev den alliansens största parti. Anklagelser om valfusk förekom från olika håll, mest ihållande från Malikis håll. Efter diverse turer fick han till stånd en omräkning av rösterna i Bagdad. Det tog tre veckor att räkna om de 2, 5 miljoner rösterna. När omräkningen var klar var resultatet oförändrat och mer än två månader efter valet hade man inte kommit närmare en ny regering. Maliki satt kvar som regeringschef och hans allians gick samman med INA och bildade ett nytt block, Nationella alliansen (NA). Tillsammans har de 159 mandat och saknar därmed bara fyra mandat för att få majoritet och kunna bilda regering. Som läget är nu anser såväl Alawi, med största blocket enligt valresultatet, som Maliki att de står först i tur att bilda regering. Konstitutionen är oklar på den punkten, men högsta domstolen har uttalat sig i Malikis favör.⁹ Klart är att högsta domstolen fastställt valresultatet och att valet av bl. a. FN:s särskilde representant förklarats vara väl genomfört.¹⁰

Ett väl genomfört val (och röstomräkning¹¹) hade ännu i slutet av september inte fört de ledande politikerna närmare varandra och regeringsbildning. NA hade då inte kunnat komma överens om en premiärministerkandidat och först på senare tid har Alawi och Maliki talat med varandra. Alawi, som

⁸ BBC News, Guide to groups competing in Iraqi polls, 2010-03-08,

http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/8540347.stm

⁹ The New York Times, Iraq elections, 2010-07-20,

<http://topics.nytimes.com/top/news/international/countriesandterritories/iraq/elections/index.html?s=oldest&>

¹⁰ UNDP, Special Representative for Iraq Congratulates Iraqis on Elections, 2010-03-08,

<http://content.undp.org/go/newsroom/2010/march/special-representative-of-the-secretary-general-for-iraq-congratulates-iraqis-on-the-national-elections.en>

¹¹ UN News Centre, Iraq: UN envoy lauds 'proper conduct' of election recount process, 2010-05-17, <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=34715&Cr=iraq&Cr1=#>

inte har någon given allianspartner har talat med de flesta ledarna, i juli bl. a. Muqtada al-Sadr. (Sadristerna mer än den kurdiska alliansen ser den här gången ut att kunna bli tungan på vågen.) Maliki framstår inte längre som den enande och starke man han gjorde efter provinsvalen 2009 och de framgångsrika militära operationerna i landet 2008. Efter provinsvalen beslutade man på ett fredligt sätt och enligt konstitutionen om utnämningar till politiska poster och det fanns en viss tilltro till rättssamhället och det representativa styrelseskicket i det nya Irak¹². Denna tilltro riskerar erodera i takt med de politiska piruetterna. Den i och för sig legalt baserade men föga transparanta processen rörande diskvalificering av kandidater i valet på grund av bakgrund i Baathpartiet¹³ höjer heller inte tilltron hos delar av befolkningen. Mest berörda var sunniarabiska politiker, vilket bidrar till att motsättningarna mellan shia och sunni fortlever. De positiva tecknen till trots kännetecknas det aktuella politiska läget alltför av sekteristiska spänningar och oenighet om fördelningen av makt och resurser på lokal, regional och nationell nivå. Förutom motsättningarna mellan shia- och sunniaraber finns det motsättningar mellan kurder och araber samt motsättningar inom shia-, sunni- och kurdlägren. Dessa motsättningar och det politiska tomrummet utnyttjas ännu av ett försvagat al Qaida och andra militanta grupper.

1.1.5 Säkerhetsläget

Efter Saddamregimens fall i april 2003 präglades situationen i södra och centrala Irak först av en våg av förstörelse, plundring och ren kriminalitet. De amerikanska styrkorna var för få till antalet och hade inte utbildats för att svara för ordning och säkerhet i Irak efter invasionen. Strategiska platser i oljeindustrin bevakades, men banker, regeringsbyggnader och även vapendepåer lämnades utan skydd. Bevakningen av Iraks gränser upphörde nästan helt. När sedan Bremer i maj 2003 upplöste Saddamregimens poliskår och armé anslöt troligen fler till det väpnade motstånd, som började ta form. Ett par månader senare började attacker och bombdåd bli vanliga. Dessa riktades inte bara mot de amerikanska styrkorna utan alltmer också mot civila. Dödssiffrorna var dock ännu låga jämfört med när det var som värst 2006 – 2007 med mer än 2500 våldsrelaterade civila dödsoffer vissa månader.¹⁴

I KRI har situationen varit en helt annan än i södra och centrala Irak. Säkerhetsläget i KRI har varit relativt stabilt redan från tiden för invasionen

¹² The Daily Star (Haider Hamoudi), Why an Iraq ruled by law is becoming more hopeful, 2009-07-09, <http://www.thefreelibrary.com/print/PrintArticle.aspx?id=203256579>

¹³ The Washington Post, in Iraq, candidates seek an edge with post-election maneuvers, 2010-03-30, http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/03/29/AR2010032901358_pf.html

¹⁴ Iraq Body Count (IBC): Documented civilian deaths from violence 2003 –2009, <http://www.iraqbodycount.org/database/>

2003. En mer enhetlig befolkningssammansättning, ett regionalt självstyre och någorlunda väl fungerande regionala säkerhetsstyrkor är några faktorer som förklarar skillnaderna mot läget i södra och centrala Irak.

I samband med invasionen hade stora delar av Saddam Husseins elitstyrkor och folkmilis retirerat och gått under jorden. De kom att utgöra kärnan i det väpnade motståndet, som blev alltmer omfattande i främst centrala Irak. Vid sidan av dessa Saddamlojala baathgrupper uppstod en rad militanta sunniislamistiska motståndsgupper. En terroristgrupp under ledning av jordaniern Abu Musab al-Zarqawi började använda namnet "al-Qaida i Irak" (AQI).

Ett huvudmål för de extrema sunniarabiska islamisterna blev terrorattentat riktade mot den shiamuslimska befolkningen och dess moskéer. Syftet med dessa attentat var att undergräva den irakiska statsmakten och framkalla etnisk-sekteristiska motsättningar.

I februari 2006 genomfördes ett bombattentat som förstörde en av de viktigaste shiamoskéerna i Irak, belägen i staden Samarra. Attentatet bidrog till att utlösa en våg av etno-sekteristiskt våld och dödande i landet. I städer som Bagdad med blandad befolkningssammansättning genomfördes en omfattande etnisk rensning och uppdelning efter sekteristiska skiljelinjer. Nya shiamuslimska milisgrupper hade då bildats, som ledde den etniska rensningen, och både inom poliskåren och shiastyrda regeringsdepartement skapades hemliga dödspatruller.

I en analys av situationen i Irak, Exodus Irak, konstaterar Sveriges ambassad i Bagdad den 22 februari 2007:

"Skiljelinjerna är många och komplexa. Sunniter mot shiiter, men även allt mer av inbördes strider inom den egna religiösa gruppen. Klan mot klan, familj mot familj, individ mot individ. Religion tycks i dag spela en mindre roll än klantillhörighet, makt och framför allt rädsla och hämnd som förklaringsfaktorer för våldet. Till detta kan läggas den allt större kriminaliteten som anses skörda minst lika många offer som det sekteristiska våldet. Huvudmönstret är att kvarvarande Saddam-trogna, extrema sunnigrupper, al-Qaeda-celler och utländska *jihadis* utför ofta väl uträknade terrorattacker mot den shiamuslimska civilbefolkningen, koalitionsstyrkorna och företrädare för den nya statsmakten såsom armén, polisen, politiker och tjänstemän. Endast de större bombdåden, oftast utförda av självmordsbombare, når emellertid nyhetsrubrikerna. Då handlar det om tiotals eller hundratals döda och oftast mångdubbelt fler skadade.

Men det dagliga, ouppmärksammade våldet fortgår kontinuerligt. Allt ifrån granatattacker och bilbomber, till olika former av fjärrutlösta, improviserade laddningar vid vägkanterna och snabba eldöverfall mot utvalda mål. Många av dessa metoder tillämpas också av de shia-muslimska miliserna, [-

-----], men flera avknoppade extrema grupper gör bilden mer komplex. Miliserna använder sig ofta av hot om våld och av de ovan beskrivna dödspatrullerna som rensar kvarter och stadsdelar från dess sunni-muslimska invånare.”

Vid denna tid förstärkte USA sina styrkor med ca. 30 000 man och inledde en ny strategi med omfattande operationer för att minska våldet (The Surge). Den nya strategin gick bl.a. ut på att rensa område för område på militanta extremister, att ta kontroll över områdena och att bygga upp en närvaro på plats. Antalet sekteristiska mord minskade kraftigt efter några månader. I december 2007 understeg totalsiffran för de civila dödsoffren 1000 för första gången någon månad sedan 2005/06. USA inledde också ett samarbete med sunniarabiska klanledare i Anbarprovinsen och senare i andra sunniområden för att motverka de militanta extremisterna, främst AQI. Samarbetet bidrog till minskningen av våldet. Lokala shejker bildade så kallade Råd för uppvaknandet, As Sahwa, vars väpnade medlemmar i många fall tidigare tillhört motståndsrörelsen. Med tiden bildades över 100 väpnade garden med cirka 100 000 medlemmar, den övervägande majoriteten sunniaraber, kallade Iraks söner, Sons of Iraq (SoI). Alla avlönades av de amerikanska styrkorna fram till november 2008. Iraks regering har där- efter successivt tagit över betalningsansvaret och lovat att 20 % ska integreras i de irakiska säkerhetsstyrkorna (ISF) och resten få civila anställningar. As Sahwa / SoI och ISF har samarbetat någorlunda väl i försöken att upprätthålla lugn och säkerhet i Irak. Sammanstötningar med skottväxling och dödsoffer som följd har emellertid förekommit mellan dem.¹⁵ Farhågorna att den shialeda regeringen inte skulle stå fast vid sina utfästelser har i stort inte besannats. Visserligen arresteras alltjämt ledare och löneutbetalningarna har fungerat dåligt, men närmare hälften av SoI hade i början av 2010 fått utlovade anställningar och andra anlätades för att höja säkerheten inför parlamentsvalen.¹⁶

Säkerhetsläget förbättrades avsevärt under 2008. En stabiliserande faktor var att Muqtada al-Sadr med sin milis Mahdi-armén utlyst vapenvila. I mars detta år genomförde de irakiska säkerhetsstyrkorna en operation i Basra för att ta kontroll över staden och oskadliggöra Mahdi-armén och andra milisgrupper. En liknande operation genomfördes i Sadr City i Bagdad. Båda dessa operationer blev framgångsrika och bidrog till att stärka Nouri al-Malikis ställning som regeringschef. Mosul, sedan länge centrum för sunnirevolten, kvarstod nu som den värsta oroshärden med stark AQI-närvaro.

¹⁵ World Socialist Web Site: Iraqi Government Turns on Sunni "Awakening" Militias, 2009-03-30. <http://www.iraqupdates.com/index2.php/scat/21>

¹⁶ U.S. Department of Defense, Measuring Stability and Security in Iraq, March 2010, Report to Congress, 2010-04-29 (Lifosdok 23097)

I oktober 2008 ökade antalet attacker mot kristna i Mosul, vilket resulterade i att flera tusen kristna familjer lämnade staden. Många sökte sin tillflykt till KRI. Attackerna minskade senare samma månad efter militära insatser från ISF och amerikanska styrkor. I början av november rapporteras om att en del av de flyende familjerna hade återvänt till staden.¹⁷

De amerikanska styrkorna har successivt dragit sig tillbaka. I november 2008 hade ISF och de kurdiska styrkorna övertagit kontrollen och ansvaret för säkerheten i 13 av Iraks 18 provinser. De fem oroligaste provinserna, Bagdad, Diyala, Kirkuk, Nineva och Salahuddin var än så länge undantagna.

I en rapport efter en utredningsresa till Bagdad i november 2008 konstaterade Migrationsverket bl.a. följande¹⁸:

- Säkerhetsläget i Irak har förbättrats avsevärt jämfört med läget år 2006 och 2007, men det kan ännu inte betecknas som normalt. I södra Irak har det skett en kraftig stabilisering av säkerhetsläget, medan problem alltså finns i särskilt Bagdad-, Diyala-, Ta'mim- och Ninevaprovinserna. Av antalet säkerhetsincidenter i hela Irak inträffar 85-90 % i dessa områden.
- Det våld som förekommer i Irak i dag har ändrat karaktär jämfört med tidigare. Det sekteristiska våldet har nästan helt upphört. De urskillningslösa attackerna mot civilbefolkningen har blivit färre. Samtidigt har antalet attacker riktade mot irakiska myndighetsföreträdare, poliser, militärer och politiker, d.v.s. mot statsapparaten, ökat. Al Qaida Iraq är fortfarande en aktör jämte andra militanta element på både sunni- och shiasidan. Övergrippingar mot enskilda i form av hot, kidnappningar och mord förekommer alltså fortfarande.
- Den irakiska armén och polisen växer alltmer i styrka och får en allt större förmåga att upprätthålla lag och ordning. Den infiltration som tidigare förekommit i stor omfattning från olika miliser har minskat. Armén och polisen kan generellt anses ha fått en ökad vilja och förmåga att skydda enskilda personer. Det finns dock kapacitetsbrister, som kan variera mellan olika platser. Människor som bor i Bagdad kan t.ex. påkalla direkt hjälp från myndigheterna om de blir attackerade eller hotade. Den misstro som fortfarande finns hos många människor mot myndigheterna kan dock göra att de väljer att inte vända sig till myndigheterna för att påkalla hjälp.

¹⁷ IRIN: Attacks drive thousands of Christians out of Mosul, 12 October 2008.

Christians trickling back to their homes in Mosul, 6 November 2008. www.irinnews.org/

¹⁸ Rapport från utredningsresa till Bagdad, Migrationsverket, 2009-01-13. (Lifosdok 20062)

Domstolsväsendet fungerar också allt bättre och kan anses vara mer oberoende än tidigare.

I februari 2009 meddelade USA:s president att det amerikanska stridsuppdraget i Irak ska avslutas den 31 augusti 2010. Ett säkerhetsavtal inkluderande amerikanskt trupptillbakadragande hade dessförinnan träffats mellan USA och Irak. Som ett led i detta avtal övertog ISF i januari 2009 säkerhetsansvaret för alla provinserna och vid månadsskiftet juni-juli 2009 ansvaret för säkerheten i städerna, däribland Bagdad. De amerikanska styrkorna ska helt ha lämnat Irak vid utgången av 2011.

Som en följd av det amerikanska tillbakadragandet har antalet attentat och säkerhetsincidenter ökat. Den 19 augusti 2009 genomfördes tre samordnade attentat i centrala Bagdad. Lastbilar med sprängmedel exploderade utanför utrikes- och finansministerierna samtidigt som granater avfyrades och träffade inne i Gröna zonen. Resultatet blev 101 döda och 560 skadade. Ett så omfattande attentat hade inte har genomförts i Irak sedan 2007 och det blev inte det enda hösten/vintern 2009/10. Den nuvarande situationen efter det amerikanska tillbakadragandet kan beskrivas så att ett potentiellt säkerhetsvakuum uppstått, som olika extremistgrupper på framför allt sunni-sidan försöker utnyttja. De bombdåd och andra attacker som utförs har främst till syfte att destabilisera den irakiska statsmakten och framkalla etnisk/sekteristiska motsättningar. I den mån attentaten inte riktas mot företrädare för irakiska myndigheter har de framför allt drabbat människor från den shiamuslimska befolkningsgruppen. I början av juli 2010 attackerades shiitiska pilgrimer och många dödades trots massiva säkerhetsinsatser.¹⁹ Flera attacker har också riktats mot SoI och mot den kristna minoriteten och mot andra minoritetsgrupper. Antalet högprofilattacker, som i Bagdad den 19 augusti 2009, har ökat. Till exempel dödades kanske 50 människor den 18 juli 2010 när självmordsbombare slog till mot SoI väntandes på löneutbetalning utanför en militärförläggning.²⁰

Trots den senaste tidens våldsdåd i Irak har säkerhetsläget förbättrats jämfört med tidigare år, vilket bl. a. framgår av följande statistik avseende civila dödsoffer i Irak.²¹

Juli 2003: 649	Juli 2004: 781	Juli 2005: 1445
Juli 2006: 3169	Juli 2007: 2577	Juli 2008: 586

¹⁹ Al Jazeera, Deadly attacks target Iraq pilgrims, 2010-07-08,

<http://english.aljazeera.net/news/middleeast/2010/07/20107882413455505.html>

²⁰ Los Angeles Times, 50 killed in Iraq attacks aimed at anti-Al Qaida fighters, 2010-07-19, <http://articles.latimes.com/2010/jul/19/world/la-fg-iraq-bombings-20100719>

²¹ Iraq Body Count (IBC): Documented civilian deaths from violence. (Informationen senast uppdaterad 101004) www.iraqbodycount.org/database/

Juli 2009: 394

Juli 2010: 424

Den fortsatta utvecklingen är svårbedömbär. Antalet dödsoffer verkar vara på väg att stiga något och de flesta bedömare menar att säkerhetssituationen och människorättssituationen i Irak fortsätter att vara mycket allvarlig och oförutsägbar. Klart är dock att de irakiska säkerhetsstyrkorna, som får understöd och utbildning av USA, alltmer ökar sin förmåga att genomföra operationer och ingripanden. Brister finns, men utvecklingen är positiv.²² De klarade t. ex. utan nämnvärd amerikansk hjälp övervakningen under parlamentsvalet 2010²³. På regeringens order har dessa styrkor bl.a. förstärkt säkerheten kring kyrkor och kristna samhällen.²⁴ AQI och andra extremistgrupper i Irak är försvagade, men har fortfarande förmåga att utföra bombdåd och andra attacker, vilket potentiellt är en risk för stabiliteten och säkerheten i landet.²⁵

Av stor betydelse för den framtida utvecklingen är också händelseutvecklingen i de omtvistade områdena (DIB) i norra Irak. Där finns både ISF och kurdiska styrkor närvarande, samtidigt som AQI och andra extremistgrupper har sina fästen i bl.a. Mosul. Dessa områden har också en blandad befolkning med stora minoritetsgrupper.

1.1.6 Flyktingsituationen

Bombattentatet mot Al-Askari moskén i Samarra i februari 2006, som utlöste en våg av etno-sekteristiskt våld och dödande i Irak, resulterade i kraftigt ökande flyktingströmmar både inom landet och ut från Irak. I takt med att säkerhetsläget blivit bättre har dessa flyktingströmmar minskat för att 2010 nästan upphöra. Familjer och enskilda individer har också börjat återvända till sina hemorter.

Totalt kan det finnas så många som 2,8 miljoner internflyktingar och närmare 1,8 miljoner irakiska flyktingar i grannländerna, särskilt i Syrien och Jordanien²⁶. Antalet familjer som flytt det sekteristiska våldet sedan februari 2006 uppgår till ca. 270 000 eller mer än 1,6 miljoner människor. Av alla internflyktingar i Irak kommer 60 % från Bagdad, 20 % från Diyala och

²² U.S. Department of Defense: Measuring Stability and Security in Iraq, March 2010, Report to Congress, 2010-04-29 ([Lifosdok](#) 23097)

²³ The New York Times, Iraq's Forces prove Able, but Loyalty Is Uncertain, 2010-04-13, <http://www.nytimes.com/2010/04/14/world/middleeast/14security.html>

²⁴ IRIN: Iraq: Trenches to protect Christians, 23 July 2009, <http://www.irinnews.org/report.aspx?ReportID=85398>
Radio Free Europe/Radio Liberty, Iraq trying to retain its minority communities, 2010-06-24, http://www.rferl.org/content/Iraq_Trying_To_Retain_Its_Minority_Communities/2081794.html

²⁵ Musings on Iraq (Joel Wing), How Long Can Al Qaeda In Iraq Last, 2010-07-20, <http://musingsoniraq.blogspot.com/2010/07/how-long-can-al-qaeda-in-iraq-last.html>

²⁶ IDMC, Little new displacement but around 2.8 million Iraqis remain internally displaced. A profile of the internal displacement situation, 2010-03-04 ([Lifosdok](#) 22393)

7 % från Nineva. Nästan 58 % av internflyktingarna är arabiska shiamuslimer och 28 % är arabiska sunnimuslimer. International Organization for Migration (IOM) hade i början av 2010 identifierat 62 361 familjer eller 374 166 personer som återvänt till sina hemorter i Irak efter att ha varit på flykt, varav merparten var återvändande till Bagdad.²⁷

En betydande andel av antalet flyktingar tillhör olika minoritetsgrupper. Mer än 80 % av mandéerna har blivit flyktingar och för de kristna och vissa andra etniska och religiösa grupper är motsvarande siffra nästan 60 %. En mycket liten andel av dem har återvänt hem. Dessa minoritetsgrupper har varit särskilt utsatta för attentat från militanta extremister samtidigt som de saknat egna miliser. Många är också hemmahörande i de omtvistade områdena i norra Irak där de inte undgår att påverkas av den pågående maktkampen.²⁸

Många av de flyktingar som återvänder möts av förstörda eller ockuperade hem, brister i grundläggande service och små möjligheter att få arbete och försörjning. Iraks regering samarbetar med både nationella och internationella organisationer för att hjälpa de återvändande familjerna. Enligt en särskild order från premiärminister Nouri Al-Maliki den 3 augusti 2008 (Order 101) ska ingen utestängas från sin egen bostad och de som ockuperar andras hem ska åtalas enligt terroristlagstiftningen. Genom denna order tilldelas både återvändande flyktingar och bostadsockupanter vissa rättigheter. I enlighet med ordern ankommer det på de irakiska myndigheterna och säkerhetsstyrkorna att på olika sätt bistå återvändande flyktingar. Enligt ett regeringsdekret (Decree 262) samma år kan visst ekonomiskt bistånd också utgå till både återvändare och ockupanter, men processen att återfå egendom är trög och det är ovisst om bistånd verkligen utgått.²⁹

1.1.7 Särskilda problemområden

Utrikesdepartementets beskrivning av läget för de mänskliga rättigheterna under år 2007 var tämligen mörk. Det svåra säkerhetsläget bedömdes inverka negativt på respekten för de mänskliga rättigheterna trots att Iraks nya konstitution garanterar flertalet av de mänskliga rättigheterna.³⁰

UNHCR-stat januari 2010, <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/page?page=49e486426>

²⁷ IOM Emergency needs assessments, Four years of post-Samarra displacement in Iraq, 2010-04-01 (Lifosdok 23116)

²⁸ CIGI Special Report, Minorities in Iraq: The Other Victims, Mokhtar Lamani, January 2009. <http://cigi.aquabrowser.com/?q=Minorities+in+iraq>

²⁹ MRGI, Still targeted: Continued Persecution of Iraq's Minorities, 2010-06-10, sid 20 (Lifosdok 23092)

³⁰ UD: Mänskliga rättigheter i Irak 2007, 2008-03-27.

<http://ldok.migrationsverket.se:60154/sivlink/www/08032861.pdf>

U.S. Department of State finner i sin översyn 25 februari 2009 också många MR-problem, men ser därjämte vissa förbättringar inom området under år 2008.³¹

Kidnappningar och försvinnanden kvarstod som ett svårt problem 2008, men till skillnad mot föregående år låg det i de flesta fall inte sekteristiska motiv bakom. Visserligen var individer tillhörande religiösa minoriteter ofta utsatta för kidnappning, men syftet var oftast att få ut en lösensumma. (UNAMI menar emellertid att det ofta är svårt att särskilja ideologiska och religiösa motiv mot ekonomiska motiv i kidnappningsåden.³²)

En bättre kontroll och styrning av de irakiska säkerhetsstyrkorna har motverkat förekomsten av utomrättsligt dödande och olagliga avrättningar. Uppgifter om att polisen arresterat enskilda utan laglig grund och krävt lösensumma är numera ovanliga. De dödspatruller som tidigare opererade under Inrikesministeriet finns inte längre.³³ Infiltration från Al Qaida och andra väpnade grupper kan dock fortfarande förekomma.³⁴

Enligt en opinionsundersökning från april 2010 anser närmare 65 % av irakierna att armén kommer att besegra de väpnade grupperna ("terrorists") och nästan 60 % har förtroende för polisens brottsbekämpningsförmåga³⁵. UNHCR och US Department of State rapporterar dock alltjämt om generellt otillräckligt myndighetsskydd och bristande rättssäkerhet³⁶. Rättssystemet och myndighetsstrukturen i stort har också brister med dålig kapacitet och korrupta tjänstemän. Särskilt korruptionen är ett stort problem i Irak. En företeelse är att poliser och andra tjänstemän kräver pengar av enskilda rättssökande i utbyte mot hjälp. Enligt organisationen Transparency International är Irak ett av de länder i världen som har mest omfattande korruption i den offentliga sektorn.³⁷

Den irakiska regeringen vidtar olika åtgärder för att motverka den förekommande korruptionen. Efter att Irak ratificerat FN-konventionen mot tortyr 2008 har regeringen utarbetat en nationell anti-korruptionsstrategi

³¹ U.S. Department of State – 2008 Human Rights Report, 2009-02-25
<http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2008/nea/119116.htm>

³² UNAMI, Human Rights report 1 January – 30 June 2009, sid 8

³³ Op. cit.

³⁴ Al Jazeera, Police infiltrated in Iraq province, 2010-05-30,
<http://www.google.com/search?hl=en&q=police+infiltrated+in+Iraq+province>

³⁵ U.S. Department of Defense: Measuring Stability and Security in Iraq, June 2010, Report to Congress, 2010-08-20, sid 38, (Lifosdok 23601)

³⁶ UNHCR, Note on the continued Applicability of the April 2009 UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Iraqi Asylum-Seekers, 2010-07-28, sid 5, (Lifosdok 23313) och U.S. Department of State op. cit. 2009, 2010-03-11, sid 1 ff. (Lifosdok 22515). Se också UNHCR Guidelines 2009, para 74 (Lifosdok 20723)

³⁷ Transparency International, Corruption Perceptions Index 2009,
http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2009/cpi_2009_table

med syfte att åstadkomma ändrade förhållanden i enlighet med konventionen. Särskilda myndighetsorgan har fått i uppdrag att bekämpa korruptionen, även om bristande kapacitet hos dessa organ och inblandning från olika ministerier lägger hinder i vägen för ett väl fungerande arbete. Vidare utropade regeringen i april 2009 en särskild kampanj mot mutor, "Anti-bribery campaign", med fokus på insyn i offentlig verksamhet och ny lagstiftning.³⁸

Under 2008 rapporterade lokala och internationella MR-organisationer om tortyr och missförhållanden i Inrikes- och Försvarsministeriets arrestlokaler. Särskilt den federala (f. d. nationella) polisen, som sätts in vid incidenter den vanliga polisen inte klarar av men ändå inte är så allvarliga att de kräver arméns insats, komprometterades för sektarism, politiska partiloyaliteter, korruption, kriminalitet och MR-brott – dock i mindre utsträckning än 2007. Ministerierna började också vidta disciplinära åtgärder mot förövarna. Ett hundratal dömdes av domstol till fängelsestraff. Migrationsverket erfor under ovan nämnd utredningsresa att 22.000 poliser avskedats 2008. Vidare stiftades en lag i november 2008 om en oberoende MR-kommission, som ska inrättas för att ta emot klagomål från enskilda mot regeringen och myndigheterna. Inrättandet har dock dröjt och nu lär inget hända innan en ny regering bildas.³⁹

Enligt konstitutionen ska domstolsväsendet vara självständigt och rättegångar vara opartiska ("fair"). Domstolarna har generellt försökt att vara självständiga, men det instabila säkerhetsläget har utgjort en försvärande och försvagande faktor. Hot mot vittnen fortsatte under 2008, och i brottmål uteblev ofta vittnen. Ett stort problem är också att många domare blivit hotade och attackerade, vilket påverkat självständigheten negativt. Enskilda domare har likväl ansetts objektiva och modiga. Åtgärder har också vidtagits under 2009 i form av ökad bevakning och förbättrat skydd av enskilda domare.⁴⁰

1.2 Rättsvårdande myndigheter

1.2.1 Bakgrund

De myndighets- och säkerhetsstrukturer som fanns i Irak under Saddam Husseins tid vid makten upplöstes i huvudsak av den amerikanska administration som tillfälligt styrde Irak efter invasionen i april 2003. Med hjälp av den USA-ledda koalitionen har Iraks regering därefter byggt upp en ny

³⁸ U.S. Department of Defense: Measuring Stability and Security in Iraq, June 2009, Report to Congress. www.defenselink.mil/home/features/Iraq_Reports/

³⁹ UNHCR, op. cit. 2010, sid 6

⁴⁰ U.S. Department of Defense: Measuring Stability and Security in Iraq, June 2009, Report to Congress. www.defenselink.mil/home/features/Iraq_Reports/

poliskår och armé samt ett nytt domstolsväsende. Som har beskrivits i föregående avsnitt (bl.a. 1.1.7) finns problem med bristande kapacitet, korruption, partiskhet och MR-brott i de nya myndighets- och säkerhetsstrukturerna, och det är inte möjligt att tala om ett fungerande rättsväsende i svensk eller västerländsk mening. Det finns emellertid en myndighetsstruktur i Irak med viss kapacitet och som bl.a. har till uppgift att bereda enskilda irakier skydd och hjälp mot övergrepp och kränkningar av deras mänskliga rättigheter. Hur detta myndighetsskydd fungerar i praktiken kan variera beroende på bl.a. var man befinner sig och vem man är.

Den nya polisen och militärmakten i Irak går under samlingsbeteckningen ISF (Iraqi Security Forces) och lyder under den irakiska regeringen. Armén, marinen och flygvapnet arbetar under försvarsministeriet medan polisen arbetar under inrikesministeriet.

2009 års utveckling i Irak var positiv vad avser generellt säkerhetsläge och myndigheters förmåga att agera till skydd för invånarna i landet. Såväl antalet civila dödsoffer till följd av våld som antalet dödsoffer inom irakiska militära, paramilitära och polisiära säkerhetsstyrkor (ISF) minskade med cirka femtio procent jämfört med år 2008.⁴¹ Från augusti 2007 till september 2009 har antalet attacker generellt minskat med 85 %.⁴²

De irakiska försvars- och inrikesdepartementen har under 2009 ökat antalet utbildade personer inom ISF från 590 000 till 665 000 och kontrollerar irakiska städer (sedan juni 2009). Trots ett betydande antal större samordnade terrorattentat med många dödsoffer och skadade 2009 [och 2010] får ISF generellt anses ha upprätthållit lag och ordning medan regering/civila myndigheter generellt får anses ha lyckats kontrollera ISF,⁴³ trots exempel på motsatsen.

Det federala domstolsväsendet i Irak lyder under ett från regeringsmakten oberoende organ, Higher Judicial Council (HJC), som bl.a. är med och utser domare och åklagare.⁴⁴

1.2.2 Armén

Den irakiska armén, marinen och flygvapnet lyder under det irakiska försvarsministeriet, som återupprättades genom den provisoriska koalitionsmyndighetens order 67 den 21 mars 2004 för att få den nya irakiska armén

⁴¹ U.S. Department of State, 2009 human Rights Report: Iraq, 2010-03-11, (Lifosdok 22515)

⁴² Center for Strategic and International Studies (CSIS), Iraq and the United States: creating a strategic partnership, 2009-12-15, <http://csis.forumone.com/publication/iraq-creating-strategic-partnership-1>

⁴³ U.S. Department of State, op. cit.

⁴⁴ United States Institute of Peace, Judicial Appointment and Judicial Independence, January 2009, sid 9, <http://www.usip.org/files/Judicial-Appointments-EN.pdf>

under civil kontroll. Från färre än 4000 man 2004 hade armén under 2009 växt till runt 250 000 man (och 545 kvinnor i början av 2010⁴⁵). Från början var tanken att den nya armén inte skulle omfatta mer än 40 000 man och koncentrera sig på gränsskydd, skydd av infrastruktur och minröjning. Utvecklingen de närmaste åren tvingade fram en annan strategi och i september 2005 bestod armén av runt 125 000 man, varav omkring en tredjedel av förbanden kan ha haft förmågan att helt eller delvis agera utan amerikanskt stöd. Sedan dess har arméns kapacitet förbättrats och trots många brister i bl.a. organisation och utrustning bedömer USA att den och försvarsministeriet kan uppnå den minimistandard som krävs när USA:s styrkor helt lämnar Irak vid utgången av 2011. Redan i september 2009 kunde 90 % eller 167 av 186 förband ta ledningen för militära operationer.⁴⁶

Nu när armén är något att räkna med bör man kanske fråga vem som kan räkna med den. Kommer armén (och polisen), trots noggranna urvalsprocesser vid rekryteringen ⁴⁷, att vara lojal mot staten Irak? Många är rekryterade lokalt och har åtminstone varit stationerade i sin närmiljö.⁴⁸ Lojalitetskonflikter på lokal, sekteristisk och politisk grund existerar fortfarande även om problemen minskat betydligt sedan 2006 - 07. Åtgärder vidtas i form av fler och tätare omgrupperingar. Politiska lojalitetsproblem kan vara svårare att komma åt eftersom en del kan spåras ända till premiärminister Maliki.⁴⁹ Det måste i och för sig betecknas som positivt att premiärministern stärkt sin och regeringens ställning genom bl. a. de framgångsrika militära operationerna i Basra. Ett stärkande av statsmakten är särskilt viktigt i det läge som Irak nu befinner sig. Å andra sidan är Maliki och hans metoder för maktutövning ifrågasatt från olika håll. Kritiker menar t. ex. att han använder de irakiska säkerhetsstyrkorna som sin egen milis.⁵⁰

Vidare tillkommer illavarslande information om ett ”hemligt fängelse” i Bagdad (Muthanna) där godtyckligt frihetsberövade det senaste året, varav lejonparten sunnimuslimer från Mosulområdet, uppges ha utsatts för systematisk tortyr. Irakisk regering och parlamentariker förnekar inte att det

⁴⁵ U.S. Department of Defense, Measuring Stability and Security in Iraq, March 2010, Report to Congress, 2010-04-29 (Lifosdok 23097)

⁴⁶ Global Security.org, Iraqi Army och Ministry Defense, sidorna senast uppdaterade 2010-05-20, <http://www.globalsecurity.org/military/world/iraq/nia.htm> och <http://www.globalsecurity.org/military/world/iraq/defense.htm>

Utrikespolitiska institutet, Landguiden Irak, Utrikespolitik och försvar, URL kontrollerad 2010-07-27, <http://www.landguiden.se/>

Center for Strategic and International Studies (CSIS), Cordesman A. Iraq and the United States: creating a strategic partnership, 2009-12-15, sid 293ff

<http://csis.forumone.com/publication/iraq-creating-strategic-partnership-1>

⁴⁷ Coastal Courier, 2nd BCT helps Iraqi army recruit, 2010-01-04,

<http://www.coastalcourier.com/news/archive/18753/>

⁴⁸ Norsk Landinfo, Irak: Desertering och straff – peshmergastrykene og den irakiske hæren, 2009-03-10

⁴⁹ CSIS, op.cit. sid 278 och 268

⁵⁰ New York Times, Iraq's Forces prove Able, but Loyalty Is Uncertain, 2010-04-13, <http://www.nytimes.com/2010/04/14/world/middleeast/14security.html>

förekommer individer inom ISF som agerar med grymhet mot interner, men understryker att övergreppen inte sanktionerats eller institutionaliserats nationellt. Att Muthannafängelset administrerades av en militär enhet direkt underställd premiärminister al-Malikis kansli grumlar bilden.⁵¹

Samtidigt framhålls från både amerikanskt och irakisk håll en generellt förbättrad säkerhet i och med irakiska arméns styrka och kapacitet att bekämpa terrorism, som bl.a. exemplifieras med framgångsrika tillslag mot The Islamic State in Iraq i Salahuddin och Nineva 19-20 april 2010.⁵² USA:s militäre befälhavare i Irak framhåller att det minskade antalet attacker mot de amerikanska styrkorna i Irak i hög grad kan förklaras med infiltration av AQI-nätverk i dess huvudort Mosul genomförd av amerikanska och irakiska styrkor i år. Ett konkret resultat är att endast åtta av AQI:s 42 ledare i Irak fortfarande är på fri fot, innebärande ett hårt slag mot centrala delar av AQI:s planering, finansiering och rekrytering. Den irakiska staten synes i stort sett kunna räkna med sin armé.

Hur gradbeteckningarna från general till menig ser ut kan studeras via GlobalSecurity.org: <http://www.globalsecurity.org/military/world/iraq/nia-rank.htm>

1.2.3 Polisen

Polisen arbetar under Inrikesministeriet. Ministeriets mål till december 2011 är att polisen ska vara professionellt tränad och tillräckligt bemannad och utrustad för att upprätthålla den inre säkerheten. Polisens olika enheter ska också kunna samverka med varandra och armén.⁵³ Den irakiska poliskåren (IP) består av ordnings-/kriminalpolis (Iraqi Police Service (IPS)) federala polisen (FP), gränspolis och oljepolisen. En vaktstyrka för offentliga installationer (FPS), som består av 17 000 poliser och 77 000 kontrakt-sanställda avlönas också av inrikesministeriet.⁵⁴

IPS, omkring 300 000 poliser, ska upprätthålla lag och ordning och lyckas med detta i allt större utsträckning tillsammans med ett mognande domstolssystem.⁵⁵ Många brister återstår dock. Korruption finns också inom polisen, grundutbildningen verkar vara bristfällig, verksamheten mer inriktad på upprätthållande av säkerheten lokalt än på professionellt polisar-

⁵¹ Aljazeera (100428), "Iraq secret jail inmates tortured": <http://english.aljazeera.net/news/middleeast/2010/04/2010428143829403118.html>; BBC News (100428), "Iraq 'secret prison' inmates allege horrific torture": http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/8649528.stm.

⁵² BBC News (100419), "Senior Iraqi al-Qaeda leaders killed": http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/8630213.stm; (100420), "Third Iraqi al-Qaeda leader killed: Iraqi military": http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/8632239.stm.

⁵³ U.S. Department of Defense, Measuring Stability and Security in Iraq, March 2010, Report to Congress, 2010-04-29, sid 47, (Lifosdok 23097)

⁵⁴ Ibid. sid 58

⁵⁵ Ibid. June 2010, sid 57

bete och framför allt är polisen fortfarande så utsatta för attacker att den prioriterar att skydda sig själv istället för allmänheten. Infrastrukturella kapacitetsbrister i det irakiska rättsväsendet försvårar också förmågan att utreda och beivra brott. Kopplingen till lokala intressen framstår som stark, i synnerhet på mindre orter, medan centrala myndigheters kontroll tenderar att vara svag. IPS har långt kvar till t. ex. svensk standard.⁵⁶ De värsta problemen med infiltration (av främst shiamiliser), påföljande brott mot mänskliga rättigheter och korruption började synbart åtgärdas 2008, då enligt Inrikesministeriet 22 000 poliser avskedades⁵⁷. Sedan dess har också urvalsmekanismerna vid rekryteringen effektiviserats, liksom utbildning som innehåller både kurser om mänskliga rättigheter och kriminalteknik. Till det positiva hör också att polisbefälen övervägande är professionella och att olika etniska och religiösa grupper är representerade i ledningen.

FP (f. d. Nationella polisen), omkring 45 000, är en paramilitär styrka avsedd att agera vid incidenter, som inte den vanliga polisen kan hantera och som inte kräver militär insats. FP har till stor del kommit till rätta med de sekteristiska problemen man hade från 2006 till 2007. Nu rekryterar man framgångsrikt från olika etniska och religiösa grupper i provinserna.⁵⁸

Vaktstyrkan för offentliga installationer var värst utsatt för infiltration sedan den bildades 2003. De olika ministerierna fick rekrytera personal var för sig, och rena privatarméer utan polisutbildning bildades. När den sekteristiska rensningen var som värst anlätade sadristerna Mahdi-armén för att vakta hälso-, utbildnings- och transportministerierna. I augusti 2006 deklarerade Maliki att Inrikesministeriet skulle ta över ansvaret för styrkan. Den lag som reglerar övertagandet, FPS reform Law, har ännu inte antagits av parlamentet, men övergrepp synes inte ha rapporterats på länge och vaktstyrkan verkar agera som en enhet – och inte olika väpnade grupper – nu för tiden. Ett gemensamt utbildningscenter byggs i Al Kut i Wassitprovinsen.⁵⁹

Polisens gradbeteckningar kan studeras via GlobalSecurity.org:

<http://www.globalsecurity.org/intell/world/iraq/images/iraq-police-ranks.jpg>

⁵⁶ Landinfo (2010-01-14), *Irak utenom KRG-provinsene - Myndighetsbeskyttelse fra politiet* (Lifos 22107).

⁵⁷ Migrationsverket, Utredningsresa till Bagdad, 2009-01-13, (Lifosdok 20062)

⁵⁸ CSIS, op. cit. Sid 320

⁵⁹ Ibid. Sid 325ff och U.S. Department of Defense March 2010, sid 58 samt USIP, Reforming the Iraqi interior Ministry, Police and Facilities Protection Service, February 2007, <http://www.usip.org/resources/reforming-iraqi-interior-ministry-police-and-facilities-protection-service>

1.2.4 Domstolarna

Rättsväsendets organisation är skild från staten. Domarna är kunniga och självständiga. De är inte beroende av lokala intressen och försöker hålla sig utanför politiken, men korruption kan förekomma även inom domarkåren. Rättsväsendets största svagheter är den ovan nämnda infrastrukturella kapacitetsbristen och de hot domarna utsätts för. Åtminstone 38 domare har mördats mellan 2003 och 2008. Antalet attacker mot domare och andra anställda inom rättsväsendet samt familjemedlemmar har varit fler. Sedan 2008 synes attackerna minskat betydligt. Hot kan dock göra att domare drar sig för att döma i känsliga mål på ställen där konfliktnivån fortfarande är hög. Hot och attacker mot domare har mest förekommit i Bagdad, Mosul och de provinser där säkerhetsläget fortfarande är osäkert.⁶⁰

1.3 Situationen för några utsatta grupper

1.3.1 Bakgrund

Efter Baathregimens fall 2003 har Irak och dess befolkning genomgått stora förändringar. Vissa grupper har tjänat på de politiska, sociala och ekonomiska omvälvningar som landet har genomgått de senaste åren medan andra har fått betala ett högt pris för förändringarna. Höga partifunktionärer och tjänstemän i den irakiska statsapparaten under Saddam Husseins tid har fått det sämre efter Baathregimens fall.

Andra grupper som hamnat i en sämre ställning efter regimens fall är de olika etniska och religiösa minoriteterna. Religionsfriheten är befast av såväl Iraks som KRI:s konstitution.⁶¹ Enligt den irakiska konstitutionen är alla irakier lika inför lagen och alla har rätt till liv och trygghet. Artikel 14 i den irakiska konstitutionen lyder: "Irakier är lika inför lagen utan diskriminering baserad på kön, ras, etnicitet, ursprung, hudfärg, religion, tro eller åsikt, eller ekonomisk och social status." Artikel 16 handlar om icke-diskriminering och jämlikhet mellan alla irakier. Artikel 4 garanterar vissa administrativa, kulturella och politiska rättigheter för minoriteter. Till exempel har minoriteterna rätt att driva egna skolor där undervisningen sker på det egna språket. Minoriteterna har också rätt att uppfostra sina barn i enlighet med sina kulturella värderingar, sedvänjor och trosuppfattningar. De har egna radio- och TV-kanaler och ger ut tidningar och böcker på det egna språket.

Trots olika typer av fri- och rättigheter i den irakiska konstitutionen så har etniska och religiösa minoriteter periodvis varit utsatta för religiöst betingat

⁶⁰ Norsk landinfo, IRAK utenom KRG-provinserne: Domstolene, 2010-02-04 (Lifosdok 22256) och UNHCR, Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Iraqi Asylum-Seekers, April 2009, sid 181ff (Lifosdok 20723). Riktlinjerna är alltså giltiga enligt uppdatering 2010-07-29.

⁶¹ Iraks konstitution artikel 2 och 41 och KRG:s konstitution kap. 1 artikel 6.

våld, kidnappningar⁶², trakasserier och förföljelser. Minoriteterna har inte stamstrukturer på samma sätt som de större befolkningsgrupperna som oftast är muslimer. De har ofta inte heller egen milis som kan försvara dem och därför har de varit extra utsatta och sårbara.

Runt 2 miljoner irakier anses ha lämnat landet sedan 2003. Mellan 20 och 25 procent av dem anses vara från de religiösa minoriteterna, främst mandéer och kristna.⁶³ Mer än 80 procent av mandéerna och närmare 60 procent av kristna och andra etniska och religiösa minoritetsgrupper har blivit flyktingar.⁶⁴ Att etniska och religiösa minoriteter lämnar Irak beror inte endast på att de i egenskap av försvarslösa minoriteter förföljs, diskrimineras, jagas från sina hem och dödas utan även på grund av att de självmant väljer att lämna landet; många av dem som bor i landets norra delar bor i områden som kurder och araber tvistar om. KRG, centralregeringen i Bagdad, The Islamic State of Iraq, AQI och andra grupper har varit inblandade i maktkampen om dessa landområden där minoriteterna är koncentrerade. Normalt finns en hög grad av militär närvaro i dessa områden och läget är hela tiden spänt och oroligt. Minoriteterna påverkas naturligtvis av denna maktkamp.⁶⁵

1.3.2 Kristna

Kristna ledare i och utanför Irak gör gällande att medlemmar av de kristna samfunden i Irak mördas eller erhåller hotbrev om att de ska mördas om de inte lämnar landet. De gör även gällande att antalet kristna i Irak minskat från mellan 800 000 och 1,4 miljoner år 2003 till mellan 500 000 och 600 000 idag. Över hälften är enligt uppgift bosatta i Bagdad medan mellan 30 och 40 procent finns i norr, med relativt stora samfund i och kring Mosul, Arbil, Dahuk och Kirkuk. Omkring två tredjedelar av de kristna invånarna är kaldéer (orientaliska katoliker), nära en femtedel assyrier och övriga en sammansättning av syrianer (syrisk-ortodoxa), armenier (katoliker och ortodoxa), anglikaner och andra protestanter. Majoriteten assyrier är bosatta i norr medan andelar syrianer och armenier (totalt 15-16 000 enligt kyrkan) finns i Bagdad, Kirkuk och Nineva-/Mosulprovinsen. Ett inte obe-

⁶² Enligt den inhemska MR-organisationen Hammurabi kidnappades 12 kristna under 2009. (Se U.S: State Dep, 2009 Human Rights Report: Iraq, 2010-03-11, sid 22, (Lifosdok 22515))

⁶³ Kate Washington (2009) "State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2009" i Minority Rights Group International: Events of 2008; (Lifos 21204)

⁶⁴ International Crisis Group (ICG), Iraq's New Battlefield: The Struggle over Ninewa, Middle East Report No. 90, 28 September 2009; Centre for International Governance Innovation (CIGI) Iraq's New Reality, Report 1, The Impact of Conflict on Minorities, Refugees and the Internally Displaced, July 2009 (http://www.cigionline.org/sites/default/files/Iraq_Report1.pdf).

⁶⁵ Human Rights Watch, On Vulnerable Ground – Violence against Minority Communities in Nineveh Province's Disputed Territories, November 2009; Annual Report of the United States Commission on International Religious Freedom May 2009, s. 39-46; The New York Times, Minorities Trapped in Northern Iraq's Maelstrom, August 16 2009; Veckotidningen Niqash (<http://www.niqash.org/content.php?contentTypeID=74&id=2555&lang=0>).

tydligt antal armenier återfinns även i Basra. Evangeliska kristna (5-6000) finns såväl i norr som i Bagdad, få i Basra.

Flera evangeliska kyrkor har framfört klagomål om att inte ha kunnat erhålla officiell registrering hos regeringen. För att kunna göra det krävs att en kyrka har minst 500 medlemmar och att den erkänns av the Council of Iraqi Christian Church Leaders (en inofficiell myndighet representerande de 14 officiellt erkända kyrkliga samfundet i Irak). Till dags dato sitter två kristna ministrar (MR- och industri- och mineral-) i the Iraqi Council of Ministers.⁶⁶

Nineva/Mosul och Kirkuk

Regeringen/ISF har i samband med genomförande av säkerhetsoperationer visat prov på ansträngningar för att skydda minoriteter. Efter en serie attacker riktade mot kristna i Mosul sändes extra polisbrigader dit i oktober 2008 för att skydda stadens kristna invånare mot kriminella element/milis. Utredningar och en nationell säkerhetsrådskommitté tillsattes, och efter säkerhetsförbättringar kunde majoriteten av de fördrivna kristna invånarna återvända till sina hem. Vid sidan av premiärminister al-Maliki m.fl, gjorde i sammanhanget också den sunnitiske vice presidenten Tariq al-Hashimi och den inflytelserike radikale shiitiske predikanten Muqtada al-Sadr uttalanden understrykande bl.a. att irakier solidariserar sig med de kristna och att alla fördrivna ska kunna återvända till sina hem. Sadr sände i sammanhanget också representanter från Najaf till Bagdad för att möta kyrkliga ledare och uttrycka sitt stöd. I samband med påskan 2009 ökade regeringen säkerheten kring kyrkor i landet.

Uppgifter talar dock för att få av förövarna av våld mot kristna och andra minoriteter i landet lagförs, åtalas och döms. Som exempel kan nämnas dödsskjutningarna av tre keldanska kristna i deras hem i Kirkuk 26 april 2009, varefter United Nations Assistance Mission for Iraq (UNAMI) i Kirkuk erhöll information om att åtta misstänkta AQI-medlemmar hade arresterats. De misstänkta släpptes dock senare i brist på bevis, och inga ytterligare arresteringar gjordes i sammanhanget.⁶⁷

Skydd för kvarvarande kristna i Mosul och andra omstridda områden fortsätter att göra sig gällande som central och komplicerad problemställning. Från Mosul rapporteras om att islamistiska extremister hotat att döda kristna såvida de inte konverterar till islam, lämnar staden eller betalar *jizya*, den islamska skyddsskatten.⁶⁸ Dödligt våld och allvarliga trakasserier

⁶⁶BBC Monitoring On Line, Government Lists, URL senast kontrollerad 2010-10-04

⁶⁷Ibid.

⁶⁸Ibid.

har fortsatt att äga rum 2010, inte minst perioden i nära anslutning till parlamentsvalet 7 mars,⁶⁹ dock inte endast riktat mot kristna.⁷⁰

I februari 2009 uppskattade IOM att det fanns 19 100 IDP-familjer bara på Ninevaslätten,⁷¹ varav många kristna. Antalet internflyktingar i och utanför Nineva uppges i FN-beräkningar i februari-mars 2010 ha ökat markant.⁷² Bl.a. Aswat al-Iraq kunde dock relativt snart efter valet rapportera om att ett tämligen stort antal [bl.a.] kristna familjer började återvändra till Mosul,⁷³ om än till en fortsatt instabil situation:

T.ex. rapporterar irakisk polis den 14 mars att en civil kristen skadats när beväpnade män attackerat en checkpoint nära en kyrka i Mosul med handgranater.⁷⁴ 17 mars rapporterar irakisk polis t.ex. att beväpnade män skjutit ihjäl en kristen man i hans hus i centrala Mosul.⁷⁵ 28 mars rapporteras om att en irakisk kvinna och hennes dotter, medlemmar i en kristen familj i Mosul skadats i ett bombattentat som förstörde deras hus. I sammanhanget påpekas att Mosul på senare tid erfarit en våg av våldsincidenter.⁷⁶

Bagdad

Kristna i al-Doura, Bagdad rapporterar bl.a. om att islamistiska extremister hotat att döda dem såvida de inte konverterar till islam, lämnar staden eller betalar en särskild skatt för icke-muslimer (*jizya*).⁷⁷

Som framgått ovan, har emellertid regeringen/ISF visat prov på vissa ansträngningar för att skydda minoriteter. Vidare kan följande noteras. I december 2008 ledde den kaldeiske patriarken kardinal Delly en julfästmässa i

⁶⁹ Se t.ex. Aljazeera News Middle East (100228), "Iraq's Christians demand justice": <http://english.aljazeera.net/news/middleeast/2010/02/2010228151458982104.html>; BBC News Middle East (100229), "Iraqi Chaldean archbishop seized": http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/7271658.stm, och (100301), "Iraqi Christians protest over killings": http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/8542326.stm; närmare - UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) (100306), *Iraq: Displacement in Mosul*, Situation Report No. 3, 6 March 2010: <http://www.uniraq.org/documents/OCHA%20Iraq%20SitRep%20No.3%20-%20Displacement%20in%20Mosul%20-%2006%20March%202010.pdf>.

⁷⁰ Norsk Landinfo, Sikkerhetssituasjonen i Mosul 2010, 2010-03-12, (Lifosdok 22556)

⁷¹ U.S. Department of State (Op.cit.).

⁷² United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Iraq – displacement in Mosul Situation Report No. 3, 2010-03-07, (Lifosdok 22784)

⁷³ Norsk Landinfo, op. cit.

⁷⁴ Reuters – Alertnet 2010-03-17, "FACTBOX-Security developments in Iraq, March 14 2010": <http://www.alertnet.org/thenews/newsdesk/LDE62Do1K.htm>.

⁷⁵ Reuters – Alertnet, 10-03-17, "FACTBOX-Security developments in Iraq, March 17 2010": <http://www.alertnet.org/thenews/newsdesk/RAS746102.htm>.

⁷⁶ KUNA/Kuwait News Agency (100328), "Five people killed, six injured in bomb attack on politician's house in west Iraq": <http://www.kuna.net.kw/newsagenciespublicsite/ArticleDetails.aspx?id=2071677&Language=en>.

⁷⁷ U.S. Department of State, op. cit.

jungfru Maira klosterkyrka i Karada, Bagdad, i närvaro av Ammar Abdul Aziz al-Hakim, centralgestalt inom the Islamic Supreme Council of Iraq (ISCI). I samband med påsken 2009 ökade regeringen säkerheten kring kyrkor i landet. Säkerhetsläget i al-Douraområdet i Bagdad har sedermera förbättrats så pass att minst 325 kristna familjer tidigare fördrivna pga. sektaristiskt våld kunnat återvända dit. Två kyrkor, en syriansk och en keldansk, jämte ett keldanskt seminarium, bedriver verksamhet i området. Kyrkliga ledare har rapporterat om fullsatta kyrkor i samband med gudstjänster.⁷⁸ Området har dock inte besparats våldsdåd på senare tid.⁷⁹

KRI

Det förekommer uppgifter om negativ särbehandling av minoriteter inom Kurdistanens regionala regerings (KRG) inflytelsesfär, dock främst i omstridda områden. Kristna bosatta norr om Mosul framhåller att KRG konfiskerat deras egendomar utan kompensation och påbörjat byggnation av ”bosättningar” på deras land. Särskilt assyrierna har vidare framfört att det KDP-dominerade rättsväsendet i Nineva regelmässigt diskriminerar och brister i implementering av rättsliga avgöranden som gynnar icke-muslimer.⁸⁰

Av de c:a 50 000 kristna som lämnat sina hemorter i Irak sedan Baathregimens fall har dock c:a 20 000 fått en fristad i Dahuk eller Arbil. Synen på dessa grupper hos KRG är att de generellt inte utgör ett säkerhetshot och att de är resursstarka. Det har tidigare medfört lättnader för dem från gängse krav på sponsor i KRI.⁸¹

Liksom andra internflyktingar, har kristna som internflyr eller återvänder från utlandet till KRI ofta svårt att få ett arbete där. Som framgått ovan, förekommer uppgifter om diskriminering av välutbildade icke-kurder på arbetsplatser i KRI, informella krav på kontakter inom [bl.a.] KDP för att få ett bra arbete. Personer med goda förbindelser i KRI, god ekonomi och som finner sig i det kurdiska politiska systemet kan klara sig bra i KRI. Generellt torde dock svårigheter att etablera sig finnas för icke-kurdiska familjer i och med brist på arbetstillfällen och bostäder samt att det t.ex. råder brist på skolor där andra språk än kurdiska talas. I det avseendet är tillgången bättre för assyrisktalade barn än för arabisktalande.⁸²

I Kurdistan Region Council of Ministers sitter två kristna ministrar (finans- och civilminister). The Kurdistan Region Ministry of Education finansierar

⁷⁸ U.S. Department of State, *ibid.* och U.S. Department of State 2010-03-11 (Lifosdok 22515)

⁷⁹ Aswat al-Iraq, Five Iraqis injured by sticky bomb in Baghdad, 2010-09-07

⁸⁰ U.S. Department of State, *op.cit.*

⁸¹ Norsk Landinfo, *Støtte til kristne internt fordrevne og returnerte flyktningfamiljer i KRG-regionen*: http://www.landinfo.no/asset/1037/1/1037_1.pdf [Lifosdok 21690].

⁸² *Ibid.*

offentliga grundskolor med undervisning på kurdiska, arabiska och assyriska språk. De har varit i bruk sedan 1980-talet och verksamheten övervakas av en särskild enhet inom ministeriet bemannad med kristen personal. Majoriteten av dessa skolor (c:a 38) finns i Dahuk och utbudet förefaller möta efterfrågan.⁸³

Genom the Kurdistan Region Ministry of Endowment, erbjuder KRG finansiering av löner och underhållskostnader för religiösa etablissemang. Många kristna församlingar föredrar dock att vara självförsörjande.

1.3.3 Mandéer /Sabier

Mandéerna (Sabeen-Mandaeen), Johannes döparens lärjungar, anses ha särskilt svårt att försvara sig i och med att förbud att bära vapen och ickevåld är en grundpelare i trosuppfattningen. Uppgifter om antalet mandéer i Irak varierar stort i olika uppskattningar: Enligt mandéiska ledare i och utanför Irak har ett stort antal mandéer lämnat landet eller dödats, varför samfundet, utspritt i mindre grupper runt om i Irak, minskat dramatiskt från mellan 50 000 och 60 000 år 2003 till mellan 3500 och 7000 idag, varav 150 familjer i Bagdad. De kvarvarande mandéerna fortsätter att rapportera om att de utgör måltavlor för islamistiska miliser som hotar, attackerar, kidnappar och mördar deras medlemmar i och med att de vägrar konvertera till islam. Perioden 2003 till april 2009 rapporteras om 167 mord, 275 kidnappningar och 298 överfall samt tvångskonverteringar. Majoriteten av övergreppen mot mandéer ser ut att ha ägt rum i Bagdad. I september 2009 rapporterades om 168 internt fördrivna mandéiska familjer på olika håll i Irak, bl.a. i Bagdadprovinsen, Amarah, Basra, Nasiriyah, Arbil och Kirkuk. Allvarliga incidenter har fortsatt rapporterats därefter.⁸⁴

Bland överfallen i september 2009 kann nämnas mordet på en kusin till mandéernas högste religiöse ledare, Sheikh Sattar.⁸⁵

Möjligen förbättrades förhållandena något under 2009. Mandéiska ledare uttalade i mars 2009 att säkerhetssituationen i Bagdad hade förbättrats så pass att mandésamfundet där kunde genomföra en dopceremoni i Tigris med 400 mandéer närvarande utan incidenter.⁸⁶ Incidenter har emellertid

⁸³ U.S. Department of State, op. cit 2009-10-26, (Lifosdok 21732)

⁸⁴ USCIRF, *Annual Report of the United States Commission on International Religious Freedom, 2010-04-29*, (Lifosdok 22806)

U.S. Department of State, *Int Religious Freedom Report 2009*, (Lifosdok 21732)
Landinfo, *Irak: Utsatte grupper: Mandeere i Bagdad, 2009-06-19*, (Lifosdok 21188)

MRGI, *Uncertain Refuge, Dangerous Return – Iraq's Uprooted Minorities*, 2009-09-24, (Lifosdok 21859)

⁸⁵ Mandaean Human Rights Group, *Mandaean Human Rights Annual Report, 2009-11-01*, (Lifosdok 22341)

http://www.mandaeanunion.org/HMRG/Final_MHRG_Report_2009.pdf.

⁸⁶ U.S. Department of State ,op.cit.

rapporterats därefter och fortsatt 2010. I maj kunde man läsa om rån med flera dödsoffer mot en guldmarknad i Bagdad.⁸⁷ Bland dödsoffren ska det ha funnits mandéer. Myndigheterna har dock inte varit överksamma. I juni utposterades armé och polis vid guldsmedsaffärerna i Bagdad.⁸⁸

KRI

Enligt mandéiska källor återgivna av UNAMI (2008)/norska Landinfo har 5000 mandéer från Bagdad, Basra och Baquba slått sig ned/fått skydd i KRI. Talespersoner för mandéerna har enligt uppgift tidigare vänt sig till KRG med begäran om att hela minoriteten ska överföras till KRI. Det råder brist på rapportering om huruvida sådan överflytt förekommit i någon betydande utsträckning, medan mycket tyder på att flertalet mandéer som lämnat sina hem sökt sig till Jordanien eller Syrien (varifrån många vidarebosatts). Av de 168 mandéiska familjer som rapporterats internt fördrivna i Irak i september 2009, befann sig 85 i Arbil och åtta i övriga delar av KRI.⁸⁹

1.3.4 Yezidier

Enligt yezidiska ledare är de flesta av Iraks 500 000 till 600 000 yezidier bosatta i norr, med 15 procent i Dahukprovinsen och övriga i Nineva-provinsen.⁹⁰

Att yezidierna inte räknas som ”Bokens folk” och till och med beskylls för att vara hedniska/satansdyrkare är en av flera orsaker till deras utsatthet. Att majoriteten av dem identifierar sig som kurder och trots allt har tämligen goda relationer till den kurdiska administrationen, har gjort dem till måltavla för sunniarabiska/-muslimska extremistiska gruppers attacker och etniska rensningskampanjer.⁹¹

Muslimska kurder och sunniaraber som lever i samma område som yezidierna skjuter fram sina politiska och ekonomiska positioner på bekostnad av yezidier, som manipuleras och utsätts för diverse övergrepp av i första hand arabiska sunniextremister. I likhet med andra religiösa minoriteter i Irak är yezidierna extra sårbara i och med att de inte har välutvecklade politiska och klanbaserade nätverk och saknar egna miliser.⁹²

⁸⁷ Ana Ashur Iraqi news, Nine casualties in Baghdad gold shops robbery, 2010-05-25

⁸⁸ Ibid. Strict security around goldsmith shops in Baghdad, 2010-06-20, <http://www.assyrian4all.net/akhne/index.php/topic,17372.0.html>

⁸⁹ Norsk Landinfo, *Irak: Minoriteters adgang til KRG-området, 2009-08-28*, (Lifosdok 21427) MRGI, op.cit.

⁹⁰ U.S. Department of State, Int Religious Freedom Report 2009, (Lifosdok 21732)

⁹¹ Norsk Landinfo, Irak: Sikkerhetssituasjonen for yezidier i Ninewa 2009-07-20 s. 38, (Lifosdok 21183)

⁹² HRW, On Vulnerable Ground. Violence against Minority Communities in Nineveh Province's Disputed Territories, 2009-11-10 s. 6; UNHCR April 2009, "Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Iraqi Asylum-Seekers": <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/49f569cf2.pdf>, s. 79, 113, 171.

2009 fortsatte yezidiska politiska ledare att anklaga kurdisk peshmerga för regelbundna övergrepp mot yezidiska samhällen i Nineva. Minoritetsledare framhåller att det förekommer att peshmerga trakasserar minoritetssamfund för att få dem att identifiera sig som kurder och stödja anslutning till KRI.⁹³

KRI

Ett betydande antal yezidier finns bosatta i KRI.⁹⁴ Det finns yezidier som uppger att de diskrimineras av KRG, att individer ur samfundet dödats av kurdiska styrkor och att det förekommer att de hindras från att resa in i KRI (och från Bagdad till sina samfund i områden i norra Irak under kontroll av kurdisk peshmerga), med hänvisning till krav på arbetstillstånd. Vidare framhåller yezidier bosatta norr om Mosul att KRG konfiskerat deras egendomar utan kompensation,⁹⁵ samt att KRG-företrädare pressar yezidier att visa lojalitet gentemot KRG.⁹⁶

Bilden är dock inte entydig. Kritik avseende diskriminering av yezidier tillbakavisas av bl.a. KRG, vars Kurdistan Region Council of Ministers också inkluderar två ministrar utan portfölj som är framstående yezidier. I november 2008 öppnade KRG ett speciellt direktorat under the Ministry of Religious Affairs för vilket en yezidisk generaldirektör tillsattes. Vidare kan konstateras att KRG bl.a. finansierar lönekostnader för personal som ger yezidisk religionsundervisning vid vissa offentliga skolor.⁹⁷

1.3.5 Shabaker

Shabakledare framhåller att det finns totalt mellan 200 000 och 500 000 shabaker i Irak, främst bosatta kring Mosul.⁹⁸ Enligt vissa uppgifter är shabaker en särskild etnisk folkgrupp.⁹⁹ Många av shabakerna själva men också flertalet utomstående bedömare och forskare identifierar dem emellertid som etniska kurder.¹⁰⁰ En del av shabakerna anser sig vara turkme-

⁹³ U.S. Department of State, op.cit.

⁹⁴ Norsk Landinfo, *Irak: Minoriteters adgang til KRG-området, 2009-08-28*, (Lifosdok 21427)

⁹⁵ Home Office, *Country of Origin Information Report- Kurdistan Regional Government Area of Iraq*, 2009-09-16, s. 70; (Lifosdok 21497); U.S. Department of State, op. cit.

⁹⁶ HRW, op. cit.

⁹⁷ U.S. Department of State, op. cit.

⁹⁸ Ibid.

⁹⁹ MRGI, *Still Targeted: Continued Persecution of Iraq's Minorities*, 2010-06-10, (Lifosdok 23092)

¹⁰⁰ van Bruinessen, Martin (1992); Bruinessen (1998); UNHCR (Apr. 2009), <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/49f569cf2.pdf>, s. 26, 171-72; Leezenberg, Michiel (1997) "Between Assimilation and Deportation: The Shabaks and the Kais in Northern Iraq", in K. Kehl-Bodrogi (eds.) (Leiden, 1997), *Syncretic Religious Communities in the Near East*, pp. 155-174.

ner.¹⁰¹ De registrerades som en särskilt folkgrupp vid en folkräkning 1952. Under Baathregimen fick de skriva sig som antingen kurder eller araber.¹⁰² Enligt rapport från det irakiska ministeriet för mänskliga rättigheter som gavs ut i juli 2008 var shabaker den hårdast drabbade gruppen av alla i landet. 3 708 shabak-familjer (med cirka 16 000 individer) hade drivits på flykt.¹⁰³ Ett skäl till att shabaker angrips av sunniarabiska extremistiska grupper såsom AQI och Islamic State in Iraq är att majoriteten av dem (cirka 70 procent) anses tillhöra den shiitiska riktningen av islam.¹⁰⁴ Att sunniarabiska grupper söker ändra den demografiska sammansättningen i Nineva är ett skäl till att shabaker drabbas.¹⁰⁵

Den 11 augusti 2009 exploderade två lastbilar fullastade med sprängämnen i en shabakby, al-Khazna, som kontrolleras av KRG-styrkor. Explosionerna dödade 35, sårade 110 och förstörde en stor mängd hus. 750 shabakbyar ska ha förstörts av terrorattacker sedan 2003. Till skillnad från våldshandlingar mot t.ex. kristna, rapporteras sällan om attentat mot shabaker eftersom de saknar inflytelserika företrädare i exil.¹⁰⁶

Kurder och araber som kontrollerar de omtvistade områdena i provinserna, Ninewa, Kirkuk och Diyala skjuter fram sina positioner på bekostnad av shabaker och andra minoriteter.¹⁰⁷ Det förekommer också att andra grupper försöker bilda allianser med shabakerna, vilka i och för sig är inbördes splittrade med aktiva i sunniarabers, shiaarabers och kurders politiska partier.¹⁰⁸

Shabaker känner sig pressade av KRG att visa lojalitet och identifiera sig som kurder.¹⁰⁹ 2009 fortsatte shabakiska politiska ledare att anklaga kurdisk peshmerga för regelbundna övergrepp mot shabakiska samhällen i Nineva. Minoritetsledare framhåller att kurdiska styrkor trakasserar minoritetssamfund att identifiera sig som kurder och stödja anslutning till KRG. I samband med det irakiska parlamentsvalet 7 mars 2010 rapporteras att bl.a. medlemmar i shabakminoriteten i Mosul dödades (bl.a. 25 februari 2010).¹¹⁰

¹⁰¹ Det finns bl.a. några arabiska författare som menar att shabaker är turkar, se t.ex. Leezenberg, Michiel (1994) *The Shebek and the Kakais: Dynamics of Ethnicity in Iraqi Kurdistan*: <http://Kurdweb.humanrights.de/kval/english/articles/articles-007.html>.

¹⁰² HRW, op. cit. s. 18, 27.

¹⁰³ Kate Washington (2009).

¹⁰⁴ UNHCR, Eligibility Guidelines 2009, s. 26, 171-72.

¹⁰⁵ UNHCR, ibid s. 26, 113, 171-72.

¹⁰⁶ HRW, op. cit. s. 37, 38.

¹⁰⁷ Interantional Crisis Group (ICG), Iraq's new Battlefield: The Struggle over Ninewe, 2009-09-28, s. 23, 34ff (Lifosdok 21538); UNHCR, op. cit. s. 79.

¹⁰⁸ ICG, ibid. s. 34ff.

¹⁰⁹ HRW, op. cit. s. 27; se vidare UNHCR Eligibility Guidelines 2009

¹¹⁰ Norsk Landinfo, Sikkerhetssituasjonen i Mosul 2010, 2010-03-10, (Lifosdok 22556).

KRI

Ett betydligt antal shabaker finns bosatta i KRI, lika många som yezidierna och fler än kakaierna.¹¹¹

1.3.6 Kakaier (Ahl e-Haqq)

Kakai/Ahl e-Haqq (Sanningens folk) är en relativt liten religiös grupp i Irak (fler i andra länder, däribland Iran), de flesta i Irak bosatta sydost om staden Kirkuk. En liten del kakaier bor i Ninevaprovincen, en del i staden Khanaqin i provinsen Diyala och några i Gwér, Arbil. Det finns kakaier även i Bagdad och andra större städer som Arbil och Sulaymaniyya. Kakaierna själva (de som bor i KRG, Kirkuk och Nineva) och många andra bedömare anser att de är etniska kurder.¹¹² UNHCR menar att de utgör en egen etnisk grupp och att deras antal i Irak uppgår till runt 200 000, men framhåller att informationen om dem är knapphändig.¹¹³

Liksom yezidierna betraktas kakaierna som hedningar av extremistiska muslimska grupper. Det gör att de har blivit måltavla för attacker. Muslimska religiösa ledare, främst i Kirkuk, uppmanar sina anhängare att bojkotta de företag som drivs av kakaier. Gruppen har varit utsatt för kidnappningar, avrättningar och tvångsdeporteringar. En annan anledning till att de angrips av araber är att de identifierar sig som kurder.¹¹⁴

Runt 100 kakaifamiljer från de arabiska kvarteren i staden Kirkuk flydde staden 2006. Under samma år omplacerades 200-250 familjer som hade sin hemvist i Bagdad till Khanaqin.¹¹⁵ Attacker mot kakaier fortsätter att äga rum i Kirkuk och Nineva. 3 mars 2009 dödades brodern till en prominent kakai-klanledare i centrala Kirkuk.¹¹⁶ 10 september 2009 exploderade en minerad lastbil i kakaibyn Wardak, i provinsen Nineva och dödade 24 personer och sårade 45. Yezidier, kakaier och shabaker i området började med

¹¹¹ Norsk Landinfo, *Irak: Minoriteters adgang til KRG-området, 2009-08-28*, (Lifosdok 21427)

¹¹² Leezenberg, Michel (1994), "The Shebek and the Ahl-alhaqs: Dynamics of Ethnicity in Iraqi Kurdistan": <http://Kurdweb.humanrights.de/kval/english/articles/articles-007.html>; van Bruinessen, Martin (1992), *Agha, Shaikh and State: The Social and Political Structures of Kurdistan*, s. 23 ff; Norsk Landinfo (070719), "Ahl e Haqq": http://www.landinfo.no/asset/616/1/616_1.pdf; UNHCR (Apr. 2009), s. 26, 171-2; U.S. Department of State (091026); ICG (Sept. 2009), s. 42., m.fl.

¹¹³ Norsk Landinfo, Ahl e Haqq, 2007-07-19, s. 4; UNHCR August 2007, *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Iraqi Asylum-seekers*: http://www.ecoi.net/file_upload/432_1189068774_2007-08-unhcr-iraq.pdf, s. 83 ff..

¹¹⁴ UNHCR Aug 2007, s. 83 ff; UNHCR Apr. 2009, s. 26.

¹¹⁵ UNHCR Aug, 2007, s. 85.

¹¹⁶ UNHCR Apr. 2009, s. 108.

hjälp av kurdiska styrkor att sätta upp säkerhetsvallar runt sina byar för att skydda sig mot islamistiska grupper.¹¹⁷

KRI

Ett inte obetydligt antal kakaier finns bosatta i KRI.¹¹⁸ Det förekommer att kakaier är aktiva inom de kurdiska politiska partierna och KRG-administrationen. Falakadin Kakai, en ledande medlem inom KDP och före detta kulturminister i KRG, tillhör de namnkunniga.¹¹⁹ Majoriteten av kakaierna vill tillhöra KRG pga. stabilitet i förhållande till resten av Irak.¹²⁰

1.3.7 Bahaier

Enligt uppgift från bahailedarskapet uppgår antalet bahaier kvarvarande i Irak till mindre än 2000, spridda i mindre grupper över landet. Sedan 1970 är bahailäran officiellt förbjuden i Irak och bahaier som ej accepterar att registreras som "muslimer" har, (sedan 1975) med undantag för en kort period 2007, svårt att få medborgarskapsbevis/nationella identitetskort utfärdade. Utan medborgarskapsbevis kan svårligen barn registreras för skolgång eller nationell passhandling erhållas. De bahaier som registrerats som muslimer kan fortfarande inte ändra registrerad religionstillhörighet för sig själva eller sina barn till bahai.¹²¹

1.3.8 Palestinier

Irak har inte ratificerat 1951 års Genèvekonvention angående flyktingars rättsliga ställning eller 1967 års tilläggsprotokoll, har inget regelverk eller system som formellt erbjuder flyktingstatus eller asyl. Det Irak erbjuder är de facto skydd mot deportering till länder där personers liv eller frihet skulle hotas på konventionsgrunder, samt viss assistans till flyktingar i samarbete med UNHCR och humanitära organisationer.¹²²

Flyktinggrupper i centrala och södra Irak, främst de som uppfattas ha varit privilegierade av Baathregimen, bland dem palestinier, ahwazis i Basra och syriska araber i Bagdad och Mosul, har som regel haft större skydds-, diskriminerings- och integrationsproblem än flyktingar i KRI (t.ex. iranska kurder). Rapporter om hot mot dessa grupper förekom år 2009 ut.¹²³

¹¹⁷ Relief Web, Mosul - Iraq: Kurdish villagers set up barriers against attackers, 2009-09-11; ICG, op. cit. s. 42.

¹¹⁸ Norsk Landinfo, *Irak: Minoriteters adgang til KRG-området, 2009-08-28, (Lifosdok 21427)*

¹¹⁹ Norsk Landinfo, "Ahl e Haqq", s. 4; ff.

¹²⁰ UNHCR Aug 2007, s. 85

¹²¹ U.S. Department of State, International Religious Freedom Report 2009. Near East and North Africa, 2009-10-26, (Lifosdok 21732)

¹²² U.S. Department of State, 2009 Human Rights Report: Iraq, 2010-03-11, (Lifosdok 22515)

¹²³ Ibid.

I samband med Baathregimens fall 2003 fanns c:a 35 000 palestinier i Irak. Idag finns mellan 11 000 och 12 000 kvar, varav många äldre, funktionshindrade och några av de sämst bemedlade familjerna. Enligt uppgifter från bl.a. UNHCR och Refugees International (RI) fortsätter palestinier i Bagdad att utsättas för räder och godtyckliga frihetsberövanden av ISF samt väpnat våld från andra aktörer.¹²⁴

Sedan slutet av 2007 förekommer dock färre rapporter om attacker och arresteringar av flyktingar i centrala och södra Irak. Såväl generellt våld som antalet attacker mot palestinier har minskat i centrala Irak enligt UNHCR. Även sedan början av 2009 har antalet granatattacker och räder mot palestinskdominerade bostadsområden som al-Baladiyat, Bagdad, samt arresteringar och mord minskat markant. Trots förbättrad säkerhet har palestinska flyktingar emellertid fortsatt att känna stor osäkerhet över sin plats i det irakiska samhället. Socio-ekonomiskt återfinns de bland de sämst ställda, bl.a. beroende på etnisk diskriminering på arbetsmarknaden.¹²⁵

I samarbete med UNHCR arbetar irakiska inrikesministeriet med att förse de palestinier som finns kvar i landet med ID-kort. Mellan 10 000 och 12 000 ID-kort har utfärdats.¹²⁶ De identitetshandlingar som sedan nyligen utfärdas åt palestinier skiljer sig markant från handlingar som utfärdas åt irakiska medborgare, vilket gör palestinier till lättidentifierade måltavlor vid vägspärrar etc. Att dölja sin palestinska identitet har blivit en förutsättning för överlevnad, varför också de flesta palestinier i Irak försöker komma över irakisk dokumentation och kvinnor regelmässigt rör sig med män till skydd från godtyckliga frihetsberövanden mm.¹²⁷

Sammanfattningsvis kan sägas att tendensen i utvecklingen avseende generell säkerhet och myndigheters inställning till palestinier åren efter de värsta sekteristiska motsättningarna mellan shiiter och sunniter (2006-2007), och efter att majoriteten inom icke statskontrollerad shiitisk milis lagt ned sina vapen, måste anses vara positiv. Palestinier i allmänhet, liksom andra generellt icke-stridande sunniter, torde därmed vara mindre utsatta idag. Samtidigt bör hållas i åtanke att palestinerna tillhör de särskilt utsatta minoritetsgrupperna i Irak, att de saknar medborgerliga rättigheter och bredare socioekonomiska nätverk utanför de krympande palestinska samfunden i främst Bagdad, Basra och Mosul, samt att de generellt inte har tillgång till relevanta inre omflyttningsoptioner i landet.¹²⁸ De jordanska och syriska gränserna är i princip stängda för palestinier.¹²⁹ Vidare

¹²⁴ Ibid. och R I, Iraq: Humanitarian Needs Persist, 2010-03-17, [Lifosdok 22569]

¹²⁵ U.S. Department of State (100311); Migrationsverket, Landinformationsenheten (100210).

¹²⁶ U.S. Department of State, op. cit.

¹²⁷ Refugees International, op. cit.

¹²⁸ Migrationsverket, Palestinier i Irak, 2010-02-10

¹²⁹ Refugees International, op.cit.

är det t.ex. mycket oklart om de kan komma att få tillträde till KRI eller inte.

Samtidigt är det inte osannolikt att individer med mer eller mindre tydlig koppling till t.ex. al-Mahdiarmén fortfarande verkar bl.a. i de delar av nordöstra Bagdad där de tidigare haft en stark ställning och där konfrontationen med palestinier och andra sunniter varit påtaglig. Parallellt är det inte otänkbart att individer och grupper som tidigare ingått i fientligt inställda miliser kan utöva lokalt inflytande inom irakiska polis- och säkerhetsstyrkor, där tyngdpunkten i lojalitet gentemot nuvarande arbetsgivare respektive etnisk/religiös identitet och/eller klan emellanåt fortfarande kan variera hos vissa individer. Därmed kan det finnas en bristande tillit till rättsvårdande irakiska myndigheters förmåga och vilja att bereda statslösa palestinier effektivt skydd.¹³⁰

KRI

KRI har periodvis diskuterats som en möjlig destination för en del av palestinierna i och med relativ stabilitet och vänskapliga relationer mellan KRG och det palestinska ledarskapet. Det råder dock brist på konkreta uppgifter om palestiniernas tillträde till området. Enligt medieuppgifter har talesmän för KRG sagt sig vara villiga att bereda skydd för palestinska flyktingar. Enligt uppgift från UNHCR har de uttalandena emellertid inte resulterat i några konkreta resultat. Enligt PLO var det aldrig fråga om något skriftligt avtal rörande specifikt KRI. Vidare noterar IWPR i september 2009 att högre tjänstemän inom KRG framhåller att det inte finns några planer på att ta emot stora mängder palestinska flyktingar/IDP:s i KRI.¹³¹

1.3.9 Feylikurder – etnisk minoritet inom den shiitiska majoriteten

Uppgifter från 2006 gör gällande att ca. 500 000 [osäker siffra] av Iraks kurder är shiitiska feyli, med ursprung i och kring Zagrosbergen, ett område som sträcker sig över gränsen mellan Irak och Iran. På den irakiska sidan av gränsen är de hemmahörande på orter som Khanaqin, al-Meqdaida, Mandali, Badra, Zorbatayah, Kut och al-Azizyya, till stor del i provinserna Diyala och Wassit. De återfinns också i Bagdad, Missan och de kurdstyrda provinserna (KRI).¹³²

Under Baathregimen var feylikurderna särskilt utsatta och framtogs sitt irakiska medborgarskap med hänvisning till att de etniskt, i och med sin shiitiska islam i grunden, var att anse som iranier varför deras lojalitet gente-

¹³⁰ Migrationsverket, op.cit.

¹³¹ Ibid.

¹³² Migrationsverket, Klargörande beslut beträffande internt flyktalternativ i Irak, 2008-11-11, [Lifosdok 19726].

mot Irak kunde ifrågasättas.¹³³ Under främst 1970- och -80-talen, men även så sent som 1997, deporterades de i stora antal (siffror varierar i olika källor, från totalt mellan 100 000 och 300 000) till Iran. Det är oklart hur många av dem som fortfarande befinner sig där,¹³⁴ hur många som återvänt till eller ursprungligen blev kvar i Irak. För dem som lämnat Irak kan återvändande vara ett alternativ efter Baathregimens fall.¹³⁵

Feylikurderna är inte längre förföljda av staten i Irak, men har (liksom många andra shiiter) drabbats av det sekteristiska våldet. Premiärminister al-Maliki uttalade sig positivt om Feylikurdernas rättigheter i maj 2008.¹³⁶ Enligt uppgift har den irakiska regeringen nyligen fattat beslut om att feylikurder i Irak som tidigare frångits medborgarskap ska få sin status återupprättad.¹³⁷

KRI

Feylikurderna har som regel tillträde till KRI (där de möjligen kan anses stärka den kurdiska rösten i irakisk politik).¹³⁸ Norska Landinfo konstaterar att det efter 2003 har förekommit att feylikurder flytt till KRI, där de erhållit IDP-status hos KRG. Antalet är osäkert; det antas finnas mellan 20 000 och 100 000 feylikurder i KRI och de omstridda områdena.¹³⁹

1.3.10 Konvertiter

Islamsk rätt förbjuder konvertering från islam, medan den irakiska lagstiftningen inte tar upp ämnet. Det går följaktligen inte att registrera byte från islam till annan religion.

Risken för en konvertit beror bl.a. på vilken profil han håller gentemot omvärlden; en del som konverterar väljer att göra det i hemlighet. En annan faktor som påverkar hotbilden är hur familjen ställer sig till konverteringen.¹⁴⁰ UNHCR skriver att konvertering leder till utfrysning från familjen och samhället överhuvudtaget. Det finns inga sharia-domstolar i Irak som kan utdöma straff för konvertiter, utan hotet kommer främst från den egna familjen eller andra enskilda individer. UNHCR uppger vidare att det är vanligt att konvertiter trakasseras av poliser och andra myndighetspersoner, och sannolikt skulle inte ett brott begånget mot en konvertit i södra

¹³³ MRGI, Uncertain Refuge, Dangerous Return – Iraq's Uprooted Minorities, 2009-09-24, [Lifosdok 21859].

¹³⁴ IDMC, Iraq. Little new displacement but around 2.8 million Iraqis remain internally displaced. A profile of the internal displacement situation, 2010-03-04 (Lifosdok 22393)

¹³⁵ MRGI, op cit.

¹³⁶ PUK Media, Iraqi Prime Minister reiterates importance of Faily Kurds rights, 2010-08-25, <http://www.faili-kurd.com/>

¹³⁷ Landinfo, DIS, DRC, 2009-07-01 (Lifosdok 21178)

¹³⁸ Migrationsverket, op. cit.

¹³⁹ Norsk Landinfo, *Irak: Minoriteters adgang til KRG-området*, 2009-08-28 http://www.landinfo.no/asset/994/1/994_1.pdf. (Lifosdok 21427)

¹⁴⁰ Landinfo, Apostasi, 2009-04-28 (Lifosdok 20738)

eller centrala Irak utredas grundligt och sedan leda till åtal. Enligt samma källa tolereras inte konvertering i KRG-området, och myndigheterna kan vara ovilliga att erbjuda en konvertit skydd.¹⁴¹ Samtidigt uppger dock en annan källa att en kristen kyrka i Arbil har drygt 1000 medlemmar, och att många av dessa är konvertiter. Kyrkan är erkänd av myndigheterna och en pastor i församlingen berättar att man kan bedriva evangelisk verksamhet i samhället, dock på ett diskret sätt.¹⁴²

En företrädare för en kristen organisation uppger att en konvertit som uppger sig vara förföljd inte kan räkna med att få skydd av polisen. Samma källa säger samtidigt att det finns fall då en kyrka har betalat muslimer pengar för att de ska konvertera, och att konvertiterna sedan har kunnat åtnjuta myndighetsskydd när de fått problem med sina familjer.¹⁴³ UNHCR finner det högst osannolikt att brott mot konvertiter utreds och åtalas i centrala och södra Irak.¹⁴⁴

Enligt rapport från en utredningsresa Migrationsverket gjorde till Bagdad i slutet av 2008 riskerar en konvertit att dödas. I rapporten diskuteras vidare vilka möjligheter som finns till inre flykt för en konvertit.¹⁴⁵

1.3.11 Hbt-personer

Enligt konstitutionen är islam statsreligion, men religiösa minoriteter är garanterade fullständiga religiösa rättigheter. Regeringen har också vid ett flertal tillfällen officiellt uppmanat till tolerans och accepterande av religiösa minoriteter, samt inrättat en högnivåkommitté för bevakning av och rapportering om minoriteternas situation. Trots detta har konservativa och radikala islamistiska element fortsatt att pressa andra att iaktta deras extrema tolkning av islam. En tilltagande islamisering av det irakiska samhället och politiska livet har medfört en ökad utsatthet för vissa minoritetsgrupper och då inte bara religiösa minoriteter. Homosexuella är en särskilt utsatt grupp.

Enligt en alarmerande rapport från Human Rights Watch i augusti 2009 pågår en mordkampanj mot homosexuella i Bagdad och några andra städer som Kirkuk, Najaf och Basra.¹⁴⁶ Företeelsen beskrivs som en form av "social rensning" i samhället, vilken genomförs av främst shia-muslimska milismän. En uppskattning är att flera hundra manliga homosexuella har dödats

¹⁴¹ UNHCR, Eligibility Guidelines (..) Iraq, April 2009, sid 175ff (Lifosdok 20723)

¹⁴² Cristian Broadcasting Network (CBN), Iraq's Safe haven a Refuge from Torture, 2009-05-21, http://www.cbn.com/media/browse_videos_info.aspx?s=/vod/GTH137v2

¹⁴³ Danish Immigration Service, Danish Refugee Council, Landinfo (Norway), Security and Human Rights Issues in Kurdistan Region of Iraq (KRI) and South/Central Iraq (S/C Iraq), 2009-07-01, (Lifosdok 21178)

¹⁴⁴ UNHCR, op. cit.

¹⁴⁵ Migrationsverket, utredningsresa till Bagdad, 2009-01-13 (Lifosdok 20062)

¹⁴⁶ Human Rights Watch, "They Want Us Exterminated". Murder, Torture, Sexual Orientation and Gender in Iraq, 2009-08-17, (Lifosdok 21287)

under årets första månader. Enligt rapporten har den irakiska polisen och säkerhetsstyrkorna gjort lite för att undersöka eller stoppa dödandet. Human Rights Watch har också vittnesmål om att polisen i vissa fall varit delaktig i övergreppen från trakasserier mot "feminina män" till möjliga bortföranden och utomrättsliga avrättningar.

Företrädare för det irakiska inrikesministeriet har bekräftat att det 2009 har skett en kraftig ökning av attackerna mot homosexuella män och att misstänkta shia-extremister ligger bakom, men att antalet är oklart eftersom det i de flesta fall antingen är familjemedlemmar inblandade eller att familjen föredrar att tåga i skam. En annan regeringsföreträdare har fördömt dödandet av homosexuella män och uttalat att regeringen inte tillåter någon väpnad grupp att genomföra godtyckliga avrättningar mot människor.¹⁴⁷

1.3.12 Kvinnor

Kvinnorna utgör 60 % av Iraks befolkning, troligen ett arv från landets våldsamma förflutna. Iraks konstitution garanterar jämställdhet mellan könen. En viss andel av parlamentsledamöterna ska vara kvinnor och inom t. ex. de rättsvårdande myndigheterna läggs alltmer vikt vid att anställa kvinnor. Trots dessa positiva drag möter kvinnorna mer problem idag under de konservativa islamska krafter, som fått större spelrum och makt efter invasionen 2003, än under Saddam Husseins regim. Kvinnorna kan tvingas klä sig och uppföra sig enligt strikta normer. Förutom social, ekonomisk och legal diskriminering är kvinnorna mer utsatta för våldet i samhället än män, särskilt om det kommer till våld i hemmet och hedersmord. Tvångsgifte och andra traditionella seder slår mot kvinnor och flickor, mest på landsbygden.

Hedersmord drabbar kvinnor i mycket större utsträckning än män. Till skillnad från i KRI gäller fortfarande den irakiska strafflagens (1969) bestämmelser om förmildrande omständigheter om mördaren blivit provocerad eller haft "hedersamma motiv".

Könsstympning är än idag ett problem i de kurdiska områdena, särskilt på landsbygden.

UNHCR uppgav i april 2009 vidare att änkor, frånskilda kvinnor och kvinnliga internflyktingar har det särskilt svårt. En ensam kvinna med barn har svårare än de flesta att försörja sig, men en del har arbete eller klarar sig med hjälp av släktingar/vänner eller välgörenhet eller genom att barnen arbetar. En del av dessa kvinnor (och barn) tvingas prostituera sig, blir offer för trafficking och väpnade grupper.¹⁴⁸

¹⁴⁷ Fox News: Gay Men Systematically Tortured and Killed in Iraq, 2009-08-17, <http://www.foxnews.com/story/0,2933,539928,00.html>

¹⁴⁸ UNHCR, Eligibility Guidelines April 2009, sid 145ff (Lifosdok 20723)

2. Medborgarskap

Iraks senaste medborgarskapslag (lag nr 26) antogs den 7 mars 2006. I lagens andra paragraf anges vem som är irakisk medborgare:

”Irakisk medborgare är den som har förvärvat irakiskt medborgarskap enligt (den avskaffade) lag 42 för år 1924 om irakiskt medborgarskap, lag 43 för år 1963 om irakiskt medborgarskap och lag nr 5 för år 1975 om beviljande av irakiskt medborgarskap till medborgare i arabiska länder samt beslut meddelade av det upplösta revolutionsrådet (avseende beviljande av irakiskt medborgarskap)”

Irakiskt medborgarskap förvärfvas vid födelsen av barn som har en irakisk far eller mor. Ett barn fött i Irak, vars föräldrar är okända , blir också irakisk medborgare

En utländsk man eller kvinna som ingår äktenskap med en irakisk medborgare kan under vissa förutsättningar förvärva irakiskt medborgarskap efter tillstånd från inrikesministern.

Irakiskt medborgarskap förloras inte av den som förvärvar ett annat medborgarskap. Den som vill avsäga sig sitt irakiska medborgarskap måste göra detta skriftligen.

3. Identitetshandlingar m.m.

3.1 Inledning

Allmänt gäller att irakiska identitetshandlingar har ändrats åtskilliga gånger genom åren. I detta avsnitt beskrivs inte närmare handlingarnas utseende. En kort översikt över historik och utseenden ges i verkets rapport från ett seminarium om irakiska handlingar den 2 oktober 2007. För närmare studium torde det finnas viss möjlighet för behöriga tjänstemän att få tillgång det holländska dokumentationssystemet DISCS.¹⁴⁹

Vid behov är styckena indelade i två avsnitt; Irak allmänt respektive de KRG-styrda provinserna i norra Irak, d.v.s. Dahuk, Arbil och Suleymaniyya, vilka utgör regionen Kurdistan i Irak (KRI)¹⁵⁰ . I vissa stycken finns även ett avsnitt om statslösa palestinier.

3.2 Identitetshandlingar

3.2.1 Pass

Irakiska pass förekommer numera i serierna A och G. Något enstaka pass i serie S kan fortfarande förekomma, eftersom några sista utfärdades 2006

¹⁴⁹ Migrationsverket, irakiska handlingar, nationella identitetskort och medborgarskapsbevis, 2007-10-16, (Lifosdok 23675)

¹⁵⁰ KRG = Kurdistan Regional Government, KRI = Kurdistan Region of Iraq

med fyra års giltighetstid. Tidigare fanns pass i serierna H, M, N och K. Enligt Keesing's har serierna K, M och N upphört att gälla.¹⁵¹ Andra pass som utfärdas är serie E (tjänstepass) samt serie D (diplomatpass). Förutom tjänste- och diplomatpass utfärdades sedan våren 2006 endast pass i serie G. Sveriges ambassad i Bagdad uppger att pass i serie A började utfärdas oktober 2009.¹⁵² General Directorate for Nationality (Ministry of Interior) beskriver på sin webbplats hur man ansöker om ett irakiskt pass och vilka ID-handlingar som behövs för detta.¹⁵³ Enligt den irakiska passlagen krävs det personlig inställelse både vid ansökan och vid utlämnande av en ny passhandling. I praktiken synes pass kunna hämtas ut via ombud¹⁵⁴

Den irakiska passlagen, *Iraqi Law No. 55 of 1959 of Passport*, trädde i kraft 1959, och vissa tillägg har gjorts sedan dess. Länk till lagen med tillägg till och med 1963 inarbetade:

<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b4ec18.html>

Ett tillägg kom 1989 (*Law No. (35) of 1989 Eighteenth Amendment to the Passports' Law No. (55) of 1959*):

<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b4dc20.html>

Ytterligare ett tillägg kom 1991: (*Law No. 3 of 1991 Eighteenth Amendment to the Passport Law No. 55 of 1959*):

<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b4eb20.html>

3.2.2 ID-kort

Home Office skriver att det irakiska ID-kortet (*Haweea Sharssea Iraquea*)¹⁵⁵ utfärdas av Directorate of Travel and Nationality (Ministry of Interior). Detta identitetskort används vid olika typer av kontakter med myndigheterna, t.ex. vid ansökan om ransoneringskort, skolregistrering och utfärdande av födelse- samt dödsattest. Det är även vanligt att irakier kan uppvisa ett särskilt ID-kort utfärdat av sin arbetsgivare.¹⁵⁶

Migrationsverket har inhämtat information angående irakiska ID-handlingar under resor till Irak 2008 och 2009. Enligt uppgift utfärdas ID-kort av särskilda kontor, "ID-offices", som finns i de flesta städer, inte enbart i provinshuvudstäderna.¹⁵⁷

¹⁵¹ Keesing's. *Document Checker* (Informationen inhämtad 2009-01-14)

¹⁵² Sveriges ambassad i Amman, *Irakiska A-pass, 2009-10-19*, (Lifosdok 21612)

¹⁵³ Iraq. General Directorate for Nationality (Ministry of Interior)

http://www.iraqnationality.gov.iq/passport_en.htm

(Informationen inhämtad 2010-09-13)

¹⁵⁴ Sveriges ambassad i Bagdad p. t. Amman, Svar på förfrågan, 2009-01-18, (Lifosdok 20248)

¹⁵⁵ Canada. Immigration and Refugee Board. IRB, *Iraq: The issuance and format of identity documents, including military service books, birth certificates and "singlehood" certificates, 2008-05-02* <http://www.unhcr.org/refworld/country,,IRBC,,IRQ,,49b92b41c.0.html> (Informationen inhämtad 2009-12-08)

¹⁵⁶ Home Office (2007-12-17) *Iraq Country Policy Bulletin 2/2007, 2007-12-17*, s.1 ff <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/47fd6b374.pdf> (Informationen inhämtad 2009-12-14)

¹⁵⁷ Migrationsverket (2009-06-22) *Irak: Något om irakiska handlingar, folkbokföring och administration, 2009-06-22*, s.5 ff, (Lifosdok 21028)

ID-kortet innehåller uppgifter om födelsedatum, namn på båda föräldrarna, civilstånd samt religionstillhörighet. I en rapport från Immigration and Refugee Board of Canada beskrivs ID-kortets utseende detaljerat.¹⁵⁸ Till höger på ID-kortets framsida finns ett serienummer. Numret visar vilket kontor som utfärdat kortet. Med hjälp av serienumret och undertecknad officers namn går det att göra en äkthetskontroll. ”Skatt- och fastighetsförvaltningen” (*Dayret zerybe we al-aqarat*) kan kontrollera ett ID-kort.¹⁵⁹

Immigration and Refugee Board of Canada har skrivit en rapport om huruvida det är möjligt för en irakisk medborgare som befinner sig utanför Irak att förnya sitt ID-kort. Rapporten tar även upp huruvida en släkting i Irak kan lämna in en ansökan på uppdrag av den irakiska medborgaren i utlandet, och vilka dokument som i sådana fall krävs.¹⁶⁰

KRI

I den kurdiska regionen utfärdas ID-kort numera av ett direktorat, formellt underställt Allmänna direktoratet för medborgarskap och ID-frågor i Bagdad. Det har kontor i Arbil, Dahuk och Sulaymaniyya.

Palestinier bosatta i Irak

Av uppgifter lämnade till Migrationsverket framgår att palestinier som kom till Irak 1948 och 1967 har erhållit gröna ID-kort och permanent uppehållstillstånd.¹⁶¹ Ministry of Displacement and Migration uppger att palestinier som kom till Irak 1948 och 1967 samt även deras ättlingar får ett identitetskort och registreras därmed som flyktingar.¹⁶² 1991 anlände många palestinier till Irak från Gulfstaterna med egyptiska id-handlingar. Många palestinier anlände också 2003. Röda ID-kort har utfärdats till dessa två grupper, däremot inga pass.¹⁶³

Enligt information inhämtad under Migrationsverkets utredningsresa till Irak i slutet av 2008 har de irakiska myndigheterna registrerat ca. 10 000 palestinier i Bagdad, och de har fått nya ID-kort.¹⁶⁴

3.2.3 Medborgarskapsbevis

Man måste inställa sig personligen för att få ut ett medborgarskapsbevis. Detta gäller även nyfödda barn. Tjänstemän kan komma hem eller föräldrarna hämtar barnet till utfärdande kontor.

¹⁵⁸ Canada. Immigration and Refugee Board. IRB, op. cit.

¹⁵⁹ Migrationsverket, op. cit. (s.6) Lifosdok 21028

¹⁶⁰ Canada. Immigration and Refugee Board. IRB, *Iraq: Whether it is possible for an Iraqi citizen outside of Iraq to obtain a replacement national identity card without going back to Iraq; whether it is possible for a relative in Iraq to apply on behalf of the Iraqi citizen; documentation required, 2009-05-28* <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b7cee80c.html> (Informationen inhämtad 2010-09-14)

¹⁶¹ Migrationsverket, *Irak. Utredningsresa till Bagdad, 2009-01-13*, s.19, (Lifosdok 20062)

¹⁶² Integrated Regional Information Networks IRIN, *Iraq: Some Palestinian refugees to get special Ids, 2008-08-27* <http://www.irinnews.org/report.aspx?ReportID=80016>

¹⁶³ Migrationsverket, op. cit. (s.19) Lifosdok 20062

¹⁶⁴ Ibid.

Den som söker irakiskt medborgarskap och saknar irakiska handlingar, t. ex. en deporterad feylikurd, kan finnas i befintliga register hos "Allmänna direktoratet för medborgarskap och ID-frågor" i Bagdad och kan då under vissa förutsättningar erhålla irakiskt medborgarskap. Numera kan också en man, som gifter sig med en irakisk kvinna, undantagsvis bli medborgare i Irak.

Fram till början av 1980-talet utfärdades medborgarskapsbevis endast i Bagdad. Därefter inrättade ovan nämnd centrala myndighet kontor i varje provinshuvudstad. Dessa utfärdar medborgarskapsbevis för invånare bosatta i respektive provins efter kontroll med centralmyndigheten.

De handlingar som ska visas upp vid ansökan är ID-kort och födelsebevis. Fader och syskon kan också bevisa irakisk härkomst genom att deras medborgarskapsbevis visas upp. Släktingar till de som redan är registrerade, men saknar handlingar, kan även intyga den sökandes identitet.

Ett irakiskt medborgarskapsbevis är giltigt tills vidare. Man kan byta ut och ansöka om ett nytt vid förlust eller om beviset blir förstört. Det är dock svårt att få ett nytt. Ansökan måste göras i Bagdad.¹⁶⁵

3.2.4 Födelse- och dödsattester

Konsuln vid Iraks ambassad i Damaskus uppger att Hälsoministeriet har övergripande ansvar för födelse- och dödsattester och ministeriet förser dem med en stämpel. Utfärdandet av attester görs av aktuellt sjukhus och vanligen sker detta i fyra exemplar. Två av exemplaren ges till föräldrar/anhöriga och de övriga två arkiveras på Hälsoministeriet samt Inrikesministeriet.¹⁶⁶ UNHCR skriver att födelse- och döds-certifikat utfärdas av Ministry of Health (MoH) Birth/Deaths Administrative Office. UNHCR redogör för hur man ska gå tillväga för att ansöka om ett certifikat, och vilka handlingar som behövs.¹⁶⁷

Enligt en artikel publicerad i *The Journal of Humanitarian Assistance* finns inget centralt system för registrering av dödsattester i Irak.¹⁶⁸

3.2.5 Äktenskaps- och skilsmässointyg

Äktenskapsintyg (*Marriage certificate*) utfärdas av *Personal Status Courts*, och detta brukar inte ta mer än tre dagar. Följande dokument krävs för att erhålla ett äktenskapsintyg: ID-kort, medborgarskapsbevis och ett medi-

¹⁶⁵ Migrationsverket, Något om irakiska handlingar (..), 2009-06-22, (Lifosdok 21028)

¹⁶⁶ Migrationsverket. *Noteringar från möte på Iraks ambassad i Damaskus den 4 juni 2008*, s.1 ff, (Lifosdok 18925)

¹⁶⁷ UNHCR (November 2006). *Missan Governorate Assessment Report* (s.18 f) http://www.ecoi.net/file_upload/432_1176912330_2006-11-missan-gar.pdf (Informationen inhämtad 2010-09-17)

¹⁶⁸ Feinstein International Center, Tufts University, USA, *Counting excess civilian casualties of the Iraq War: Science or Politics?* 2009-06-22 http://jha.ac/2009/06/22/counting-excess-civilian-casualties-of-the-iraq-war-science-or-politics/#_edn47 (Informationen inhämtad 2010-09-17)

cinskt intyg.¹⁶⁹ Ibland är intygen handskrivna, ibland maskinskrivna. Grundformulären ska vara desamma i hela centrala och södra Irak. Ett äktenskapsintyg undertecknas av tjänstgörande domare och förses med domstolens stämpel.¹⁷⁰ Processen för registrering av ett äktenskap är styrd av Iraks familjerättsliga lag (*Personal Status Law*), se *Section 4 – Registering the Marriage Contract*.¹⁷¹

Skilsmässor ska, i likhet med äktenskap, först registreras religiöst och sedan hos de civila myndigheterna.¹⁷²

Palestinier

UNRWA (United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East) uppgav 2008 att palestinska äktenskapsintyg från och med 2003 är märkta med "P".¹⁷³

KRI

Troligen används samma formulär för vigselbevis i den kurdiska regionen och registrering av äktenskap sker på samma sätt där.¹⁷⁴ Kurdiska används alltmer som första språk i officiella dokument.

3.2.6 Militärböcker

Åtminstone fram till 1996 kunde den som tjänstgjort inom militären erhålla en militärbok, som utfärdades av Director General of Recruiting (Ministry of Defence). En person kunde behålla sin militärbok efter avslutad tjänstgöring. För information om vilka uppgifter som finns registrerade i en militärbok, se rapport från Immigration and Refugee Board of Canada.¹⁷⁵ Från 1996 utfärdades militärkort av enklare art. Värnplikten upphörde 2003 och det är för närvarande inte känt för verket hur militärtjänst därefter dokumenteras.

¹⁶⁹ UNHCR (November 2006) *Missan Governorate Assessment Report* (s.18) http://www.ecoi.net/file_upload/432_1176912330_2006-11-missan-gar.pdf (Informationen inhämtad 2010-09-20)

¹⁷⁰ Migrationsverket (2009-06-22) *Irak: Något om irakiska handlingar, folkbokföring och administration, 2009-06-22*, s.7, (Lifosdok 21028)

¹⁷¹ Iraq. Sovereignty Council. *Law № (188) of the year 1959. Personal Status Law and amendments*. http://www.abanet.org/rol/publications/iraq_personal_status_law_1959_english_translation.pdf

¹⁷² Ibid.

¹⁷³ Norsk Landinfo, *Irak: ID-kort og andre dokumenter som blir utstedt av irakiske myndigheter til statsløse palestinere og til faily-kurdere bosatt i Irak, 2009-06-04*, s.2 http://www.landinfo.no/asset/914/1/914_1.pdf (Informationen inhämtad 2009-12-09)

¹⁷⁴ Migrationsverket, *Irak: Något om irakiska handlingar, folkbokföring och administration, 2009-06-22*, s.7, (Lifosdok 21028)

¹⁷⁵ Canada. Immigration and Refugee Board. IRB, *Iraq: The issuance and format of identity documents, including military service books, birth certificates and "singlehood" certificate, 2008-05-02*. <http://www.unhcr.org/refworld/country,,IRBC,,IRQ,,49b92b41c,0.html> (Informationen inhämtad 2009-12-04)

3.2.7 Polislegitimation

Landinfo uppger att en polis får ett speciellt ID-kort vid slutförd utbildning. Varje provins har sin egen färg på kortet, i t.ex. Bagdad är kortet gult. Giltighetstiden är 2 år.¹⁷⁶

3.3 Folkbokföring

Ansvarig myndighet för folkbokföring är Civil Status Directorate, som ingår i Allmänna direktoratet för medborgarskap och ID-frågor, Bagdad, (General Directorate for Nationality), vilket i sin tur sorterar under Inrikesministeriet (Ministry of Interior).¹⁷⁷

Landinfo uppger att folkbokföringen består av s.k. familjeböcker, och dessa är handskrivna. Registreringen i familjeböckerna sköts av lokala kontor.¹⁷⁸ Enligt uppgifter inhämtade av Migrationsverket i samband med besök i Irak uppges dock folkbokföringen i Bagdad vara datoriserad, men på andra håll sker den vanligen ”i böcker”.¹⁷⁹

Enligt olika källor konsulterade av Landinfo finns följande uppgifter registrerade i en familjebok: fullständigt namn, namn på fader och moder, födelsestad, födelsedatum, civiltillstånd, religion samt namn och födelsedatum för eventuella barn.¹⁸⁰

Sveriges ambassad i Bagdad uppger att en man som gifter sig har två alternativ när det gäller registrering i personregistret (familjeboken):

- (1) Påbörja en ny sida i familjeboken med sitt och hustruns namn. Barnens namn införs sedan på samma sida.
- (2) Fortsätta vara kvar på samma sida som sina föräldrar. I sådana fall registreras hustruns och barnens namn på samma sida.

När en kvinna gifter sig kommer detta registreras i familjeboken för hennes familj. Även mannens namn kommer registreras där.¹⁸¹

¹⁷⁶ Norsk Landinfo, *Irakisk politi*, 2008-12-09, s.14

http://www.landinfo.no/asset/761/1/761_1.pdf (Informationen inhämtad 2009-12-10)

¹⁷⁷ Norsk Landinfo (2010-02-12) *Irak utenom KRG-provinsene: Folkeregistre og familiebøker*, 2010-02-12, s.1

http://www.landinfo.no/asset/1145/1/1145_1.pdf (Informationen inhämtad 2010-09-20)

¹⁷⁸ Ibid.

¹⁷⁹ Migrationsverket, op. cit. (s.6) Lifosdok 21028

¹⁸⁰ Norsk Landinfo, *Irak utenom KRG-provinsene: Folkeregistre og familiebøker*, 2010-02-12, s.2 http://www.landinfo.no/asset/1145/1/1145_1.pdf

¹⁸¹ Sveriges ambassad i Bagdad, *Registreringar i det irakiska personregistret i samband med giftermål och födsel av barn*, 2010-03-04, (Lifosdok 22381)

4. Prövning av asylansökningar

Detta avsnitt är under utarbetande.

4.1 Allmänt om prövning mot Irak

-

4.2 Inre väpnad konflikt/svåra motsättningar

-

4.3 Åberopat skäl 1 (text)

-

4.3.1. Praxis och annan vägledning

-

4.3.2. Bedömning

-

5. Familjerätt och närliggande förhållanden

Familjerättsliga frågor regleras huvudsakligen i Code of Personal Status 1959 (Law No. 188/1959). Det ska observeras att lagen inte gäller för kristna. Om inget annat anges är uppgifterna i kapitel 5 hämtade från nämnda lag.

5.1 Äktenskap

Äktenskapet är ett avtal mellan en man och en kvinna, som är mannen lagligen tillåten, syftande till att skapa ett förbund för ett gemensamt liv och för att få barn. Avtalet initieras genom ett erbjudande från den ena parten som accepteras av den andra. Avtalet anses inte initierat om inte erbjudande och accept ägt rum under samma sittning, om inte parterna lyssnat till varandra och förstått att det är fråga om att ingå äktenskap, om inte den andra parten accepterat den första partens erbjudande, om inte två vittnen närvarat eller om avtalets giltighet förenats med något villkor. Om mannen är frånvarande ska han skriva till kvinnan, som ska läsa det mannen skrivit.

Avtalet är giltigt om parterna uppfyller de legala förutsättningarna.

Såväl mannen som kvinnan måste vara vid sina sinnens fulla bruk och ha uppnått 18 års ålder. Dock kan medges undantag från båda dessa krav, från ålderskravet ned till 15 års ålder.

En släkting eller annan person får inte tvinga någon, vare sig man eller kvinna, att ingå ett äktenskap. Ett äktenskapsavtal som slutits medelst tvång är således ogiltigt, såvida inte äktenskapet fullbordats. En släkting eller annan får inte heller hindra någon, som har rättshandlingsförmåga, från att ingå äktenskap.

En man får inte gifta sig med en kvinna som han är släkt med i rakt uppstigande eller nedstigande led. Inte heller får han gifta sig med en syster eller med en kvinna i nedstigande led från ett syskon. Äktenskap med en faster eller en moster är otillåtet, liksom med en faster eller en moster till släkting i rakt uppstigande led. En kvinna är förbjuden att gifta sig med en man som faller inom en kategori motsvarande de ovan beskrivna.

En man tillåts inte gifta sig med sin styvdotter, inte heller med modern till en kvinna med vilken han ingått äktenskap eller med maken till en släkting i rakt uppstigande eller nedstigande led.

En muslimsk kvinna får gifta sig bara med en muslimsk man, motsvarande gäller dock inte för en muslimsk man.

Det är inte tillåtet för en man att gifta sig med fler kvinnor än en, utan att tillstånd meddelats av domare. För att tillstånd ska medges krävs att mannen har ekonomiska förutsättningar att försörja fler hustrur än en och att det föreligger ett berättigat intresse.

Så snart ett äktenskap initierats (och något hinder inte föreligger) har kvinnan rätt till underhåll av mannen.

Äktenskapet, eller snarare äktenskapsavtalet, ska registreras vid domstol. Dokument ges in som ska innehålla uppgift om parternas identitet, ålder, om hemgift och om att hinder mot äktenskapet inte föreligger. Dokumentet ska undertecknas av båda parter och attesteras av mukhtar (ung. motsvarande borgmästare) eller av två vördade medborgare från parternas hemdistrikt. Ett hälsointyg ska bifogas.

En gift man kan ingå ett tillfälligt äktenskap men inte en gift kvinna. Tillfälliga äktenskap ska kunna hjälpa fränskilda kvinnor och änkor, men kan användas av män för att utnyttja kvinnor sexuellt. Tillfälliga äktenskap har blivit vanligare efter Saddam-regimens fall. Under Saddam-regimens dagar sågs sådana äktenskap inte med blida ögon.¹⁸²

Tvångsäktenskap, äktenskap med flickor och äktenskap mellan äldre män och unga kvinnor är förekommande, särskilt på landsbygden.¹⁸³

Blandäktenskap (mellan en sunni- och en shiamuslim) uppmuntras av regeringen, men det kan vara svårt för dessa personer att hitta säkra platser

¹⁸² USA Today, "Pleasure Marriages" regain popularity in Iraq, 4 maj 2005

¹⁸³ UNHCR, Government Assessment Report, Erbil Governorate, september 2007

att bosätta sig på. Före 2003 var blandäktenskap vanliga och huruvida en person var sunni- eller shiamuslim var inte av intresse. Klyftorna ökade efter dock efter bombningen av den stora moskén i Samarra 2006.¹⁸⁴ (Se även kap. 5.2, sista stycket.)

5.2 Äktenskapsskillnad

Äktenskapsskillnad innebär att det äktenskapliga förbundet upplöses och äger rum efter initiativ av maken, maken, ombud eller domare.

Maken kan verkställa en äktenskapsskillnad genom att tre gånger uttala att han förskjuter maken.

Äktenskapsskillnad tillåts inte om part är mentalsjuk, alkoholist, föremål för tvång, dödssjuk eller har förlorat sitt omdöme p.g.a. ilska, ålder, plötslig olycka eller sjukdom.

Äktenskapsskillnaden är antingen sådan att den kan återkallas, vilket innebär att äktenskapet inom en viss tidsrymd kan återupptas utan ett nytt kontrakt, eller oåterkallelig. Det finns två typer av oåterkallelig äktenskapsskillnad. Den ena tillåter att parterna gifter sig på nytt (med ett nytt avtal), den andra typen förbjuder parterna att ånyo ingå äktenskap.

En s.k. legal separation kan ske på initiativ av båda parter om grunden är t.ex. att den ena parten eller ett barn skadats av den andra parten på ett sådant sätt att det är omöjligt att fullfölja det äktenskapliga livet (detta innefattar alkohol- och annat drogberoende), att ena parten gjort sig skyldig till otrohet, att ena parten var under 18 år då avtalet ingicks samtidigt som medgivande av domare saknas eller att oenighet uppstått (i detta fall stipulerar lagen medling).

Kvinnan har under vissa förutsättningar en exklusiv rätt att inleda ett separationsförfarande, bl.a. under åberopande av att mannen ådömts ett minst treårigt fängelsestraff, att mannen övergivit kvinnan och varit borta i minst två år, att mannen är impotent eller steril eller att mannen levit i ett annat land i minst tre års tid och är medborgare i det landet.

En legal separation betraktas som en oåterkallelig äktenskapsskillnad som tillåter nytt äktenskap (se ovan).

En s.k. frivillig separation verkställs genom att en formel, khul', uttalas inför en domare. En frivillig separation betraktas som en oåterkallelig äktenskapsskillnad (se ovan).

Efter en äktenskapsskillnad (liksom efter makens död) inträder en period om minst tre månader under vilken kvinnan inte får ingå ett nytt äktenskap.

¹⁸⁴ IRIN, 8 november 2006

Antalet skilsmässor har under senare år ökat, till viss del p.g.a. ett hårdnat klimat mellan sunni- och shiamuslimer.¹⁸⁵ Under 2006 utfärdades fatwa som förbjöd blandäktenskap och skilsmässor kunde genomföras under vapenhot. Från Saddams fall till 2008 fördubblades antalet skilsmässor. Nu förefaller utvecklingen vända och blandäktenskap bli vanligare.¹⁸⁶

5.3 Barn

Ett barn anses vara moderns makes avkomma om äktenskapets varaktighet motsvarar åtminstone graviditetens varaktighet och samlag mellan makarna är möjligt.

En bekräftelse av föräldraskap till ett barn av okänt ursprung fastställs om fadern eller modern tror sig vara förälder till barnet och barnet skulle kunna vara barn till fadern eller modern.

Vårdnad av barn tillkommer i första hand modern, såväl under äktenskapet som när detta upplösts. Om modern avlider eller blir oförmögen ansvaret övergår vårdnaden till fadern. Om ingen förälder är lämplig så ska rätten överlåta vårdnaden till en pålitlig person, man eller kvinna, eller besluta att barnet ska uppfostras på statligt barnhem, om sådant finns tillgängligt.

Irak saknar adoptionsinstitut. Däremot tillämpas ett slags vårdnadsöverföring, ungefär motsvarande det i många muslimska länder förekommande kafalah-institutet. I Irak kallas detta el dham.¹⁸⁷

Barnhem finns i många städer. Det finns särskilda barnhem för gatubarn, vissa är för pojkar, andra för flickor. Generellt gäller att barn får stanna på barnhem tills de fyller 16 år. Barnhemsbarn blir ibland föremål för el dham, särskilt nyfödda barn. Genom domstols beslut kan barnet få de nya föräldrarnas efternamn. De nya föräldrarna ska underteckna en "garantiförpliktelse" att ta väl hand om barnet.¹⁸⁸

5.4 Försörjning och underhåll

Makan har rätt till den hemgift som fastställts i äktenskapsavtalet och till underhåll. Om hemgift inte fastställts i avtalet har kvinnan rätt till hemgift motsvarande bruklig summa bland hennes jämlikar. Hemgiften kan betalas omedelbart eller i ett senare skede. Makan är berättigad till hela hemgiften när äktenskapet fullbordats eller maken avlidit. Hon är berättigad till halva hemgiften vid äktenskapsskillnad och även innan äktenskapet fullbordats.

Makan har rätt till underhåll från det att ett giltigt äktenskapsavtalet initierats. Underhållet bestäms utifrån parets ekonomiska situation och kan förändras med denna och med nivån på levnadsstandarden i landet.

¹⁸⁵ iraqupdates, 24 februari 2008

¹⁸⁶ Los Angeles Times, 13 april 2008

¹⁸⁷ Recueil Des Cours: Collected Courses of the Hague Academy of International Law, efter

Shigeru Oda, Hague Acad'mie de Droit International de La Ha, 1995

¹⁸⁸ Uppgifterna lämnade av representant för Kurdistan Save the Children under möte med Migrationsverket den 6 maj 2009

Var och en av familjemedlemmarna och släktingar i rakt uppstigande och nedstigande led ska försörja sig med sina egna medel, förutom hustrun, som ska försörjas av sin man. Om ett barn saknar egna medel ska barnet försörjas av sin far, såvitt inte fadern är medellös och saknar förmåga att tjäna pengar. I sådant fall ska den försörja barnet som skulle ha gjort det om barnet varit faderlöst. Om faderns situation förbättras ska återbetalning ske. Föräldrar ska försörja sina barn, tills döttrarna gifter sig och sönerna når den ålder då deras jämlikar börjar försörja sig själva, såvida inte sonen fortfarande studerar.

Ett välbeställt barn ska försörja sina föräldrar, om dessa är fattiga. Välbeställda släktingar ska försörja en fattig släkting, i enlighet med deras rätt till arv efter släktingen.

6. Prövning av medborgarskapsärenden

6.1 Allmänt om prövning av medborgarskapsärenden

Prövningen av ärenden om svenskt medborgarskap för irakiska medborgare skiljer sig i princip inte från andra nationaliteters medborgarskapsärenden. Det som trots allt i många fall utmärker de irakiska ärendena är sökandenas "svårigheter" att styrka sin identitet. De äldre irakiska passen liksom det nationella id-kortet och medborgarskapsbeviset är enkelt utformade och saknar egentliga säkringar.

6.2 Bedömning

I ett ärende om svenskt medborgarskap ska en person kunna styrka sin identitet med en godtagbar identitetshandling. Godtagbar handling är normalt hemlandspass eller nationellt identitetskort. För att en identitetshandling ska godtas för styrkande av identitet ska den innehålla fullständiga personuppgifter och vara försedd med ett välliknande foto. Handlingen ska också vara utfärdad på ett behörigt sätt. Personlig inställelse krävs vid ansökan eller uthämtande av handlingen. Det får inte råda någon tvekan om handlingens äkthet.

Migrationsverket beslutade den 16 februari 2007 att endast godta irakiska *pass i serie G* och vissa diplomat- och tjänstepass för inresa i Sverige. *Pass i serie S* skulle inte längre gälla som resehandling (MIGRFS 05/2007). En anledning var att passens tekniska utformning är sådan att de lätt kan förfälskas.

Det förhållandet att pass i serie S bedömts vara lätta att förfälska och att passen enligt Migrationsverkets kännedom ofta utfärdats på bristfälligt underlag har påverkat bevisvärdet hos dessa pass negativt. Ett pass i serie S

kan därför inte styrka en persons identitet i ett ärende om svenskt medborgarskap.

Sedan den 8 december 2009 godtas även *pass i serie A* som resehandling (MIGRFS 01/2010)

Pass i tidigare serier kan, bland annat underförutsättning av handlingens behöriga utfärdande, utseende, skick m.m., godtas för styrkande av identitet.

Ett *identitetsintyg* från Iraks ambassad i Stockholm uppfyller inte de krav på säkerhet som ställs eftersom det enligt Migrationsverkets bedömning inte sker en tillfredsställande identitetskontroll i samband med att det utfärdas. Ett sådant intyg kan därför inte ensamt styrka en persons identitet i ett ärende om svenskt medborgarskap

Irakiska *identitetskort* och *medborgarskapsbevis* är enkelt utformade och saknar dessutom kontrollerbara dokumentsäkringar. De uppfyller inte de krav på säkerhet som normalt måste ställas på en identitetshandling och godtas endast i vissa undantagsfall (några typer av äldre dokument) till styrkande av identiteten..

Irakiska *militärböcker* är ofta förfalskade/obehörigt utfärdade. Statens Kriminaltekniska laboratorium (SKL) äkthetsundersöker sedan lång tid tillbaka inte sådana böcker vilket försvårar möjligheten till äkthetsbedömning av dessa handlingar. Stor försiktighet präglar därför bedömningen av dessa handlingar. Handlingen bedöms dock i en del fall som äkta och kan då också styrka identiteten.

Irakiska *militärkort* godtas inte på grund av sin enkla beskaffenhet

7. Återvändande

7.1 Återtagandeavtal

Sverige slöt den 18 februari 2008 ett återtagandeavtal med Irak. Avtalet innebär att Irak återtar irakiska medborgare som nöjdförklarat sig eller fått avslag på asylansökan. I första hand ska återvändandet ske självmant men kan även ske med tvång.¹⁸⁹

7.2 Resehandlingar

Iraks ambassad i Stockholm utfärdar tillfälliga resehandlingar för de irakier som önskar återvända till Irak och saknar giltig resehandling. Som underlag

¹⁸⁹ UD, Memorandum of Understanding (MoU) between the Government of the Kingdom of Sweden and the Government of the Republic of Iraq 2008-02-18, (Lifosdok 18035)

för utfärdande krävs id-kort, medborgarskapsbevis och/eller militärbok, samtliga som regel i original. Personlig inställelse är ett krav.

För att möjliggöra självant återvändande till Irak utan giltig resehandling kan Migrationsverket utfärda ett EU Laissez-Passer. Resa sker då med International Organization for Migration (IOM).¹⁹⁰

Irakier bosatta i Sverige kan göra en elektronisk ansökan om A-pass. Ambassaden i Stockholm kallar därefter personen till ambassaden för en personlig intervju. Ansökningarna vidarebefordras därefter till Bagdad för handläggning.¹⁹¹

7.2.1 Viktiga handlingar vid återvändande

Om den återvändande irakiern har medborgarskapsbevis och nationellt ID-kort får han/hon efter inresan automatiskt alla rättigheter förknippade med det irakiska medborgarskapet. Har de återvändande gamla dokument kan de ganska lätt förnya dessa. Saknar de helt dokument måste efterforskning i befintliga register göras.¹⁹²

7.2.2 Statslösa som skall återvända till Irak

Irakiska myndigheter utfärdar ett särskilt resedokument för statslösa palestinier som är bosatta och har uppehållstillstånd i Irak. IOM är inget alternativ för statslösa palestinier som ska återvända till Irak. Särskilda krav ställs för att möjliggöra återvändande.¹⁹³

En statslös palestinier med uppehållstillstånd i Irak kan via Palestinska generaldelegationen i Stockholm få intyg på att hon/han finns registrerad i landet.¹⁹⁴

7.3 Återetableringsstöd

Irakier som återvänder självant till Irak har möjlighet att ansöka om och erhålla återetableringsstöd i enlighet med "Förordning (SFS 2008:778) om återetableringsstöd för vissa utlänningar". Stödet betalas ut i Irak.

¹⁹⁰ Europeiska Unionens Laissez-Passer (EU-LP) dom utfärdas i enlighet med rekommendation av EU:s råd daterad den 30 november 1994 om utfärdande av en enhetligt utformad resehandling i syfte att användas av alla medlemsstater när en medborgare i ett tredje land (ej EU-land) avlägsnas från EU:s territorium. Operativa stödenheten/ambassadsamordningen är den enhet på verket som utfärdar EU-LP.

¹⁹¹ http://www.iraqinationality.gov.iq/index_en.htm

¹⁹² Home Office, Country of Origin information Report IRAQ, 2009-12-10, sid 210

<http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/4b2759862.pdf>

¹⁹³ Migrationsverket, tjänsteanteckning, 2010-06-23, (Lifosdok 23089)

¹⁹⁴ Palestinska generaldelegationen i Stockholm, 2009-06-11. Uppgiften bekräftad 2010-06-15

7.4 Reintegreringsprojekt Irak

Under 2010 kan frivilligt återvändande irakier förutom återetableringsstödet genom ett reintegreringsprojekt ta del av individuellt anpassade reintegreringsåtgärder i Irak. Projektet finansieras av Migrationsverket och drivs av IOM i Helsingfors och Irak. Det kan bl.a. handla om stöd och hjälp att starta företag, utbildning och jobbförmedling. Förutom åtgärder i Irak kan återvändande irakier och andra intresserade via en s.k. helpline ringa för att få svar på frågor rörande återvändande och reintegrering i Irak. För mer information – www.iom.fi/iraqhelpline

8. Källförteckning

8.1 Muntliga källor

Kurdistan Save the Children, möte med Migrationsverket den 6 maj 2009

Palestinska generaldelegationen i Stockholm, 2009-06-11. Uppgiften bekräftad 2010-06-15

8.2 Skriftliga källor

Al Jazeera, Deadly attacks target Iraq pilgrims, 2010-07-08,
<http://english.aljazeera.net/news/middleeast/2010/07/20107882413455505.html>

Al Jazeera, Police infiltrated in Iraq province, 2010-05-30,
<http://www.google.com/search?hl=en&q=police+infiltrated+in+Iraq+province>

Aljazeera, "Iraq secret jail inmates tortured", 2010-04-28:
<http://english.aljazeera.net/news/middleeast/2010/04/2010428143829403118.html>;

Ana Ashur Iraqi news, Nine casualties in Baghdad gold shops robbery, 2010-05-25

Ana Ashur, Strict security around goldsmith shops in Baghdad, 2010-06-20, <http://www.assyrian4all.net/akhne/index.php/topic,17372.o.html>

Aswat al-Iraq, Five Iraqis injured by sticky bomb in Baghdad, 2010-09-07

BBC Monitoring On Line, Government Lists, URL senast kontrollerad 2010-10-04

BBC News (100419), "Senior Iraqi al-Qaeda leaders killed":

BBC News (100428), "Iraq 'secret prison' inmates allege horrific torture":
http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/8649528.stm .

BBC News Middle East (100229), "Iraqi Chaldean archbishop seized":
http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/7271658.stm , och (100301),
"Iraqi Christians protest over killings":
http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/8542326.stm;

BBC News, Guide to groups competing in Iraqi polls, 2010-03-08,
http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/8540347.stm

BBC, "Third Iraqi al-Qaeda leader killed: Iraqi military", 2010-04-20
http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/8632239.stm .

Bruinessen, Martin (1992), *Agha, Shaikh and State: The Social and Political Structures of Kurdistan*

Canada. Immigration and Refugee Board. IRB , *Iraq: The issuance and format of identity documents, including military service books, birth certificates and "singlehood" certificates, 2008-05-02*
<http://www.unhcr.org/refworld/country,,IRBC,,IRQ,,49b92b41c,o.html>

Canada. Immigration and Refugee Board. IRB, *Iraq: Whether it is possible for an Iraqi citizen outside of Iraq to obtain a replacement national identity card without going back to Iraq; whether it is possible for a relative in Iraq to apply on behalf of the Iraqi citizen; documentation required, 2009-05-28* <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b7cee80c.html>

CSIS, Iraq and the United States: creating a strategic partnership, 2009-12-15, <http://csis.forumone.com/publication/iraq-creating-strategic-partnership-1>

CIGI Iraq's New Reality, Report 1, The Impact of Conflict on Minorities, Refugees and the Internally Displaced, July 2009
 (http://www.cigionline.org/sites/default/files/Iraq_Report1.pdf).

CIGI Special Report, Minorities in Iraq: The Other Victims, Mokhtar Lamani, January 2009.
<http://cigi.aquabrowser.com/?q=Minorities+in+iraq>

Coastal Courier, 2nd BCT helps Iraqi army recruit, 2010-01-04,
<http://www.coastalcourier.com/news/archive/18753/>

Cristian Broadcasting Network, Iraq's Safe haven a Refuge from Torture, 2009-05-21,
http://www.cbn.com/media/browse_videos_info.aspx?s=/vod/GTH137v2

Danish Immigration Service, Danish Refugee Council, Landinfo (Norway), Security and Human Rights Issues in Kurdistan Region of Iraq (KRI) and South/Central Iraq (S/C Iraq), 2009-07-01, (Lifosdok 21178)

Fox News: Gay Men Systematically Tortured and Killed in Iraq, 2009-08-17,

Global Security.org, Iraqi Army och Ministry Defense, 2010-05-20,
<http://www.globalsecurity.org/military/world/iraq/nia.htm> och
<http://www.globalsecurity.org/military/world/iraq/defense.htm>

Home Office (2007-12-17) *Iraq Country Policy Bulletin 2/2007, 2007-12-17*
<http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/47fdfb374.pdf>

Home Office, Country of Origin information Report IRAQ, 2009-12-10
<http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/4b2759862.pdf>

Home Office, *Country of Origin Information Report- Kurdistan Regional Government Area of Iraq*, 2009-09-16, (Lifosdok 21497)

HRW, On Vulnerable Ground. Violence against Minority Communities in Nineveh Province's Disputed Territories, 2009-11-10

HRW, "They Want Us Exterminated". Murder, Torture, Sexual Orientation and Gender in Iraq, 2009-08-17, (Lifosdok 21287)

ICG, Iraq's new Battlefield: The Struggle over Ninewe, 2009-09-28 (Lifosdok 21538)

ICG, Mosul - Iraq: Kurdish villagers set up barriers against attackers, 2009-09-11;

IDMC, Little new displacement but around 2.8 million Iraqis remain internally displaced. A profile of the internal displacement situation, 2010-03-04 (Lifosdok 22393)

IOM Emergency needs assessments, Four years of post-Samarra displacement in Iraq, 2010-04-01 (Lifosdok 23116)

Iraks konstitution artikel 2 och 41 och KRG:s konstitution kap. 1 artikel 6.

Iraq Body Count (IBC): Documented civilian deaths from violence.
www.iraqbodycount.org/database/

Iraq. General Directorate for Nationality (Ministry of Interior)
http://www.iraqnationality.gov.iq/passport_en.htm

Iraq. Sovereignty Council. *Law No (188) of the year 1959. Personal Status Law and amendments.*
http://www.abanet.org/rol/publications/iraq_personal_status_law_1959_english_translation.pdf

IRIN: Iraq: Trenches to protect Christians, 23 July 2009,
<http://www.irinnews.org/report.aspx?ReportID=85398>

IRIN, *Iraq: Some Palestinian refugees to get special Ids*, 2008-08-27
<http://www.irinnews.org/report.aspx?ReportID=80016>

JURIST Legal News & Research University of Pittsburgh, Iraq PM to further restrict amnesty law, 2009-05-24.
<http://jurist.law.pitt.edu/paperchase/2009/05/iraq-pm-to-further-restrict-amnesty-law.php>

Kehl-Bodrogi, K (eds.) (Leiden, 1997), *Syncretic Religious Communities in the Near East*

Washington , Kate (MRGI 2009) "State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2009"

Keesing's. *Document Checker* (Informationen inhämtad 2009-01-14)

KUNA/Kuwait News Agency (100328), "Five people killed, six injured in bomb attack on politician's house in west Iraq":

<http://www.kuna.net.kw/newsagenciespublicsite/ArticleDetails.aspx?id=2071677&Language=en>.

Leezenberg, Michel (1994), "The Shebek and the Ahl-alhaqs: Dynamics of Ethnicity in Iraqi Kurdistan":

<http://Kurdweb.humanrights.de/kval/english/articles/articles-007.html>

Leezenberg, Michiel (1997) "Between Assimilation and Deportation: The Shabaks and the Kakais in Northern Iraq"

Los Angeles Times, 50 killed in Iraq attacks aimed at anti-Al Qaida fighters, 2010-07-19, <http://articles.latimes.com/2010/jul/19/world/la-fg-iraq-bombings-20100719>

Mandaean Human Rights Group, *Mandaean Human Rights Annual Report, 2009-11-01*, (Lifosdok 22341)
http://www.mandaeanunion.org/HMRG/Final_MHRG_Report_2009.pdf.

Middle East Review of International Affairs, Iraq's Security and Intelligence network: A Guide and Analysis, Volume 6, No. 3, September 2002

Migrationsverket (2009-06-22) *Irak: Något om irakiska handlingar, folkbokföring och administration, 2009-06-22*, (Lifosdok 21028)

Migrationsverket, *Irak. Utredningsresa till Bagdad, 2009-01-13*, (Lifosdok 20062)

Migrationsverket, *Irakiska handlingar, nationella identitetskort och medborgarskapsbevis, 2007-10-16*, (Lifosdok 23675)

Migrationsverket, *Klargörande beslut beträffande internt flyktalternativ i Irak, 2008-11-11*, [Lifosdok 19726].

Migrationsverket, *Rapport från utredningsresa till Bagdad, 2009-01-13*, (Lifosdok 20062)

Migrationsverket, *tjänsteanteckning, 2010-06-23*, (Lifosdok 23089)

Migrationsverket. *Noteringar från möte på Iraks ambassad i Damaskus den 4 juni 2008*, s.1 ff, (Lifosdok 18925)

MRGI, *Events of 2008*; (Lifos 21204)

MRGI, *Still Targeted: Continued Persecution of Iraq's Minorities, 2010-06-10*, (Lifosdok 23092)

MRGI, *Uncertain Refuge, Dangerous Return – Iraq's Uprooted Minorities, 2009-09-24*, [Lifosdok 21859].

MRGI, *Uncertain Refuge, Dangerous Return – Iraq's Uprooted Minorities, 2009-09-24*, (Lifosdok 21859)

Musings on Iraq (Joel Wing), How Long Can Al Qaeda In Iraq Last, 2010-07-20, <http://musingsoniraq.blogspot.com/2010/07/how-long-can-al-qaeda-in-iraq-last.html>

Musings On Iraq, Kurdish Coalition Put On Hold Due To Internal Divisions, 2010-05-31

Norsk Landinfo, "Ahl e Haqq", 2007-07-19
http://www.landinfo.no/asset/616/1/616_1.pdf;

Norsk Landinfo, *Irak utenom KRG-provinsene - Myndighetsbeskyttelse fra politiet*, 2010-01-14, (Lifos 22107).

Norsk Landinfo *Irak utenom KRG-provinsene: Folkeregistre og familiebøker*, 2010-02-12
http://www.landinfo.no/asset/1145/1/1145_1.pdf

Norsk Landinfo, *Irak: ID-kort og andre dokumenter som blir utstedt av irakiske myndigheter til statsløse palestinere og til faily-kurdere bosatt i Irak*, 2009-06-04, (Lifosdok 21193)

Norsk Landinfo, *Irak: Støtte til kristne internt fordrevne og returnerte flyktningfamilier i KRG-regionen*, 2009-10-22, [Lifosdok 21690].

Norsk Landinfo, *Irakisk politi*, 2008-12-09, s.14

Norsk Landinfo, *Apostasi*, 2009-04-28 (Lifosdok 20738)

Norsk Landinfo, *DIS, DRC*, 2009-07-01, (Lifosdok 21178)

Norsk landinfo, *IRAK utenom KRG-provinserne: Domstolene*, 2010-02-04 (Lifosdok 22256)

Norsk Landinfo, *Irak: Desertering och straff – peshmergastrykene og den irakiske haeren*, 2009-03-10

Norsk Landinfo, *Irak: Minoriteters adgang til KRG-området*, 2009-08-28
http://www.landinfo.no/asset/994/1/994_1.pdf. (Lifosdok 21427)

Norsk Landinfo, *Irak: Sikkerhetssituasjonen for yezidier i Ninewa* 2009-07-20 s. 38, (Lifosdok 21183)

Norsk Landinfo, *Irak: Utsatte grupper: Mandeere i Bagdad*, 2009-06-19, (Lifosdok 21188)

Norsk Landinfo, *Sikkerhetssituasjonen i Mosul* 2010, 2010-03-12, (Lifosdok 22556)

PUK Media, *Iraqi Prime Minister reiterates importance of Faili Kurds rights*, 2010-08-25, <http://www.faili-kurd.com/>

Radio Free Europe/Radio Liberty, *Iraq trying to retain its minority communities*, 2010-06-24,

http://www.rferl.org/content/Iraq_Trying_To_Retain_Its_Minority_Communities/2081794.html

Recueil Des Cours: Collected Courses of the Hague Academy of International Law, Reforming the Iraqi interior Ministry, Police and Facilities Protection Service, February 2007, <http://www.usip.org/resources/reforming-iraqi-interior-ministry-police-and-facilities-protection-service>

Reuters – Alertnet, 10-03-17, “FACTBOX-Security developments in Iraq, March 17 2010”:
<http://www.alertnet.org/thenews/newsdesk/RAS746102.htm>.

Reuters, Iraq troops, Kurd fighters clash in volatile north, 2010-07-05,
<http://www.alertnet.org/thenews/newsdesk/LDE66416H.htm>

Shigeru Oda, Hague Acad'mie de Droit International de La Ha, 1995

Sveriges ambassad i Bagdad p. t. Amman, Svar på förfrågan, 2009-01-18, (Lifosdok 20248)

Sveriges ambassad i Amman, *Irakiska A-pass, 2009-10-19*, (Lifosdok 21612)

Sveriges ambassad i Bagdad, *Registreringar i det irakiska personregistret i samband med giftermål och födsel av barn, 2010-03-04*, (Lifosdok 22381)

The Daily Star (Haider Hamoudi), Why an Iraq ruled by law is becoming more hopeful, 2009-07-09,
http://www.thefreelibrary.com/_/print/PrintArticle.aspx?id=203256579

The New York Times, Iraq elections, 2010-07-20,

The New York Times, Iraq's Forces prove Able, but Loyalty Is Uncertain, 2010-04-13,
<http://www.nytimes.com/2010/04/14/world/middleeast/14security.html>

The New York Times, Minorities Trapped in Northern Iraq's Maelstrom, August 16 2009; Veckotidningen Niqash
(<http://www.niqash.org/content.php?contentTypeID=74&id=2555&lang=0>).

The New York Times, Iraq's Forces prove Able, but Loyalty Is Uncertain, 2010-04-13,
<http://www.nytimes.com/2010/04/14/world/middleeast/14security.html>

The Washington Post, in Iraq, candidates seek an edge with post-election maneuvers, 2010-03-30, http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/03/29/AR2010032901358_pf.html

Transparency International, Corruption Perceptions Index 2009,
http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2009/cpi_2009_table

U.S. Department of Defense, Measuring Stability and Security in Iraq,
 March 2010, Report to Congress, 2010-04-29 (Lifosdok 23097)

U.S. Department of Defense: Measuring Stability and Security in Iraq, June
 2009, Report to Congress, 2010-08-20.
www.defenselink.mil/home/features/Iraq_Reports/

U.S. Department of State – 2008 Human Rights Report, 2009-02-25

U.S. Department of State, 2009 human Rights Report: Iraq, 2010-03-11,
 (Lifosdok 22515)

U.S. Department of State, International Religious Freedom Report 2009.
 Near East and North Africa, 2009-10-26, (Lifosdok 21732)

UD, Memorandum of Understanding (MoU) between the Government of
 the Kingdom of Sweden and the Government of the Republic of Iraq 2008-
 02-18, (Lifosdok 18035)

UD: Mänskliga rättigheter i Irak 2007, 2008-03-27.
<http://ldok.migrationsverket.se:60154/sivlink/www/08032861.pdf>

UN News Centre, Iraq: UN envoy lauds 'proper conduct' of election re-
 count process, 2010-05-17,
<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=34715&Cr=iraq&Cr1=#>

UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) (100306),
Iraq: Displacement in Mosul, Situation Report No. 3, 6 March 2010:
<http://www.uniraq.org/documents/OCHA%20Iraq%20SitRep%20No.3%20-%20Displacement%20in%20Mosul%20-%206%20March%202010.pdf> .

UNAMI, Human Rights report 1 January – 30 June 2009, sid 8

UNDP, Special Representative for Iraq Congratulates Iraqis on Elections,
 2010-03-08, <http://content.undp.org/go/newsroom/2010/march/special-representative-of-the-secretary-general-for-iraq-congratulates-iraqis-on-the-national-elections.en>

UNHCR (November 2006) *Missan Governorate Assessment Report* (s.18)
http://www.ecoi.net/file_upload/432_1176912330_2006-11-missan-gar.pdf

UNHCR, *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Iraqi Asylum-seekers*, August 2007
http://www.ecoi.net/file_upload/432_1189068774_2007-08-unhcr-iraq.pdf,

UNHCR, Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Iraqi Asylum-Seekers, April 2009,

UNHCR, Government Assessment Report, Erbil Governorate, september 2007

UNHCR, Note on the continued Applicability of the April 2009 UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Iraqi Asylum-Seekers, 2010-07-28 (Lifosdok 23313)

UNHCR-stat januari 2010,
<http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/page?page=49e486426>

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Iraq – displacement in Mosul Situation Report No. 3, 2010-03-07, (Lifosdok 22784)

United States Institute of Peace, Judicial Appointment and Judicial Independence, January 2009, 9, <http://www.usip.org/files/Judicial-Appointments-EN.pdf>

USA Today, 'Pleasure Marriages' regain popularity in Iraq, 4 maj 2005

USCIRF, *Annual Report of the United States Commission on International Religious Freedom*, 2010-04-29, (Lifosdok 22806)

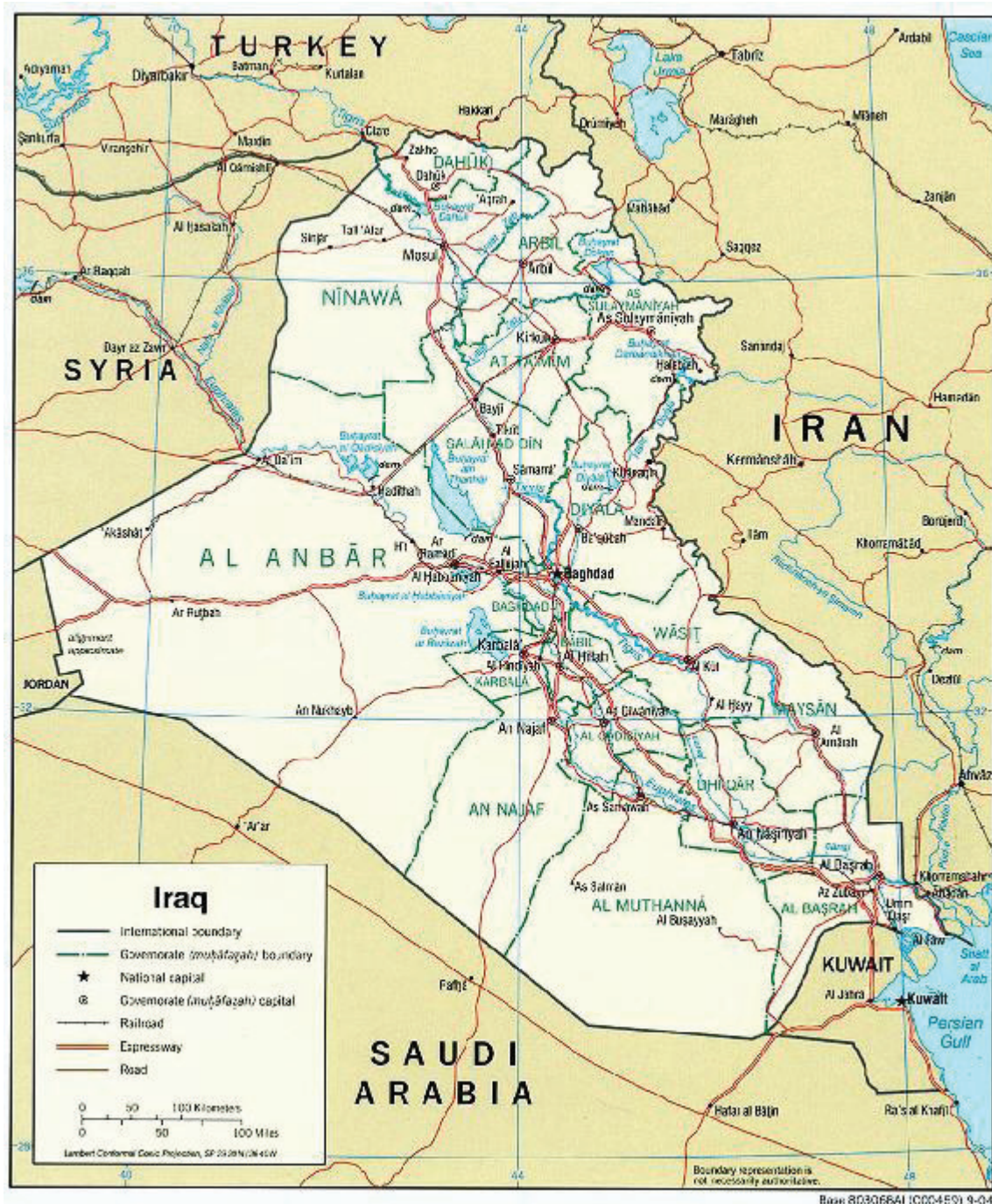
Utrikespolitiska institutet, Landguiden Irak, Utrikespolitik och försvar, URL kontrollerad 2010-07-27, <http://www.landguiden.se/>

van Bruinessen, Martin (1992); Bruinessen (1998); UNHCR (Apr. 2009), <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/49f569cf2.pdf>, s. 26, 171-72;

World Socialist Web Site: Iraqi Government Turns on Sunni "Awakening" Militias, 2009-03-30. <http://www.iraqupdates.com/index2.php/scat/21>

9. Bilagor

Irakkarta

Källa: Perry-Castaneda Library